
Bilag til
DAS

25. august

2016

Oversigt

Bilag til punkt 4: Årsredegørelse og budget 2017 for Socialtilsyn Nord

Bilag 1: Socialtilsyn Nord budget og årsrapport ..... Side 3

Bilag til punkt 5: Rammeaftalen 2017

Bilag 2: Udkast til Rammeaftale 2017..... Side 8

Bilag 3: Specifikation til Styringsaftalen..... Side 19

Bilag 4: Specifikation til Udviklingsstrategien ..... Side 56

Bilag til punkt 6: Proces for Rammeaftalen 2018

Bilag 5: Beskrivelse af centrale møder ifbm gentænkningen af Rammeaftalen..... Side 63

Bilag til punkt 7: Afrapportering på den Centrale Udmelding

Bilag 6: Udkast til afrapportering på den centrale udmelding ..... Side 64

Bilag til punkt 9: Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland årsrapport og månedsvise afregninger

Bilag 7: Økonomisk årsrapport for TI/HCN..... Side 73

Bilag til punkt 10: Udviklings- og omstrukturingsproces på Svenstrupgård

Bilag 8: Sagsbeskrivelse vedr. udviklingsinitiativer på Svenstrupgård..... Side 76

Bilag 1

Socialtilsyn Nord's budget 2017, halvårsredegørelse og Årsrapport 2015

Budget 2017

Tilsynet har udarbejdet et budget for 2017, der medfører en stigning i budgettet på 773.323 kr. (2017 priser).

Socialtilsynet fungerer som indtægtsdækket virksomhed, hvilket betyder, at alle de omkostninger, der anvendes til at udføre tilsynet, skal opkræves fra tilbud og kommuner. Tilsynets evt. underskud og overskud overføres til senere budgetår.

Det større budget skyldes, at tilsynsopgaven samlet set er blevet større. Det skyldes følgende forhold:

- Samlet portefølje er steget svagt
- Underfinansiering af tilsynsopgaven på tilbudsområdet grundet sammenlægning af tilbud
- Justering af omfanget af visse opgaver
- Overførsel af mindre underskud fra 2015

Set i sammenhæng med tilsynsopgaven og tilpasningen heraf er det vurderingen, at det beløb, som kommunerne samlet set skal betale, er uændret.

Nedenfor følger en redegørelse for følgende:

1. Den samlede tilsynsopgave
2. Påvirkninger af budget 2017
3. Udvikling i takster

1. Den samlede tilsynsopgave

Samlet set sker der en stigning i tilsynets opgaver i 2017.

Samlet udvikling i portefølje

Den samlede portefølje for tilsynet er pr. 1.1 2017 sat til 1200 plejefamilier plus 200 nygodkendelser i løbet af året og for tilbudsområdet 324 tilbud. Fra budget 2016 til budget 2017 dækker det over en stigning i antallet af plejefamilier på i alt 75 (svarende til ca. 1,5 stilling) og et fald i tilbud på 14 (svarende til ca. 0,75 stilling). Samlet set giver det en mindre udvidelse af porteføljen.

Faldet i antal tilbud modsvarer ikke et tilsvarende fald i tilsynsopgaven

Faldet i antal tilbud skyldes for størstedelens vedkommende, at tilbud er lagt sammen til færre tilbud. En udvikling der primært har gjort sig gældende på det kommunale område. De færre tilbud modsvarer ikke et tilsvarende fald i tilsynsopgaven, idet tilsynet fortsat skal føre tilsyn med og fysisk besøge alle afdelinger i et tilbud (der før de blev til afdelinger var selvstændige tilbud).

Stigning i antal plejefamilier udvider tilsynsopgaven

Den forventede stigning i antal plejefamilier udvider tilsynsopgaven med hvad der svarer til ca. 1,5 medarbejder (hver medarbejder i plejefamilieafdelingen sidder med ca. 50 plejefamilier).

Alkoholbehandlingstilbud en ny opgave

Fra 1.1 2016 fik tilsynene alkoholtilbud under sit tilsyn. Det har betydet, at 4 helt nye tilbud er kommet til. Øvrige alkoholbehandlingstilbud, som der føres tilsyn med, er organiseret i tilbud, der allerede var underlagt tilsyn af Socialtilsyn Nord. Alkoholbehandlingstilbud hører under sundhedsministeriet. Det forpligter tilsynet til også at sikre, at der er de rette sundhedsfaglige kompetencer i huset til at varetage denne opgave.

Nygodkendelser på tilbudsområdet

Nygodkendelser har hele tiden været en opgave for tilsynet, men de timer, der tidligere blev lagt til grund i finansieringsmodellen, har på ingen måde modsvaret opgavens omfang. Det er nu tilpasset ved, at de timer, der er forudsat i opgaven, i højere grad afspejler den tid der bruges. Konkret er nygodkendelser sat op fra ca. 50 timer til ca. 63,7 timer. Der er budgetteret med 7 nygodkendelser, hvilket betyder, at tilsynsopgaven er udvidet med 96 timer.

Justering af omfanget af visse opgaver

Tidligere finansieringsmodel tog ikke i tilstrækkelig grad højde for den tid, som tilsynet bruger til bl.a. klager og aktindsigtsanmodninger. Bare i første halvår af 2016 har tilsynet fået 27 aktindsigtsanmodninger på i alt 4.975 sider, svarende til 1 aktindsigtssag om ugen á ca. 180 sider pr. sag, som alle skal ses igennem af en jurist (det skal være en jurist der varetager denne opgave, da den er under strafansvar). De timer er nu med som en del af tilsynets opgaver. I budgettet er tilsynsopgaven derfor udvidet med i alt 2 stillinger til disse opgaver.

2. Påvirkninger af budget 2017

Budgettet for 2017 stiger. Det skyldes bl.a. udvidelse af tilsynsopgaven og justering af omfanget af visse opgaver.

Udvikling i budgetter over tid

Udvikling i budget fremskrevet til 2017 pris

	År 2016	År 2017
Budget samlet	34.392.991	35.166.314
Heraf Tilbudsafdelingen	15.545.632	15.439.117
Heraf plejefamilieafdelingen	18.847.359	19.727.197

Med det fremlagte budget er de samlede udgifter til finansieringen af tilbudsområdet stort set uændrede, mens der sker en stigning for så vidt angår plejefamilieområdet.

Overført underskud fra 2015

I udkast til budget 2017 er indregnet et underskud fra 2015 på i alt 254.000 kr. Dette påvirker budgettet i opadgående retning.

Regnskab 2016

Det foreløbige regnskab for 2016 viser et forventeligt underskud på 0,9 mil.

De 520.000 kr. dækker over en fratrædelsesgodtgørelse for en medarbejder der blev fyret som et led i personaletilpasningerne, der skete i efteråret 2015. Tilbage er et forventeligt underskud på 350.000 kr. Det er tilsynets vurdering, at dette underskud er en afspejling af manglende indtægter som følge af færre tilbud.

De færre tilbud modsvarer ikke et tilsvarende fald i budgettet

De færre tilbud påvirker budgettet i nedadgående retning, men en række forhold gør, at dette fald ikke modsvarer af et proportionalt fald i budgettet.

Tilsynet har en række faste omkostninger, som er uafhængige af antallet af tilbud. Når der bliver færre tilbud bliver der færre enheder til at betale de faste omkostninger. Dette påvirker budgettet således, at de faste omkostninger udgør en procentvis større andel af budgettet end tidligere.

Derudover påvirker de færre tilbud indtægtssiden grundet lovgivningen omkring finansieringen af tilsynsmodellens konstruktion. Finansieringen er således, at tilsynet først kan opkræve ekstra takst, hvis tilbud har mere en to afdelinger. Nogle tilbud rykker dog i kraft af deres størrelse op i en højere takstkategori. De indtægter tilsynet får ind for tilbud med mere end to afdelinger samt for tilbud, der kommer i en højere takstkategori, modsvarer imidlertid ikke de personaleomkostninger, der er forbundet med at føre tilsyn med de større sammenlagte tilbud. Det skyldes først og fremmest, at tilsynet fortsat skal forholde sig til - og fysisk besøge samtlige afdelinger. På de større tilbud

opleves derudover typisk en større opgavekompleksitet som følge af bredere målgrupper, ligesom der skal foretages mere omfattende stikprøver som følge af tilbuddenes størrelse.

Samlet set påvirker faldet i antal tilbud dermed kun budgettet i mindre grad i nedadgående retning. Det skyldes, at der bliver færre tilbud/enheder til at betale for stort set den samme tilsynsopgave samt de faste omkostninger.

Flere plejefamilier

Der er i budget 2017 budgetteret med en stigning i antallet af plejefamilier. Dette påvirker budgettet i opadgående retning.

Midtvejsevalueringen af de fem Socialtilsyn

Midtvejsevalueringen af de fem tilsyn, som Socialstyrelsen offentliggjorde i januar 2016, viste følgende omkring de enkelte tilsyns brug af ressourcer på opgaven:

Bemanding og kompetencer i de fem socialtilsyn

De fem tilsyn råder hver over mellem 53 og 92 medarbejdere, jf. Tabel 1 nedenfor. Hvis man ser på medarbejderstaben i relation til antallet af tilbud og plejefamilier under tilsynet, er der tale om nogenlunde ensartede medarbejderstabe, idet der i de fem tilsyn er mellem 21 og 27 tilbud/plejefamilier pr. medarbejder (gennemsnit 23 tilbud/plejefamilier pr. medarbejder). Ser man alene på de medarbejdere, der arbejder som tilsynskonsulenter, er variationen lidt større nemlig mellem 26 og 40 tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent på tværs af de fem tilsyn. Sidstnævnte tal skal dog læses med det forbehold, at der kan være forskel på, i hvilken udstrækning de fem tilsyn inddrager ledelse og stab i det konkrete tilsynsarbejde. Det er særligt Socialtilsyn Nord, der har en lavere medarbejderstab ift. antallet af tilbud/plejefamilier end de øvrige tilsyn.

Tabel 1: Antal medarbejdere (årsværk) i de fem tilsyn i relation til antallet af tilbud og plejefamilier under tilsynet.

	NORD	MIDT	SYD	ØST	HST	I alt
Antal tilbud	333	380	437	412	534	2.096
Antal plejefamilier	1.122	1.523	1.541	1315	953	6.454
Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent	40,4	29,1	28,3	26,2	27	30,2
Antal medarbejdere i alt	53	79,2	92	81	68	373,2
- Heraf ledelse	4	4	5	4	5	22
- Heraf stab/administration	13	9,9	17	11	8	58,9
- Heraf tilsynskonsulenter	36	65,4	70	66	55	292,4
Antal oprindeligt virksomhedsoverførte medarbejdere	24	41	32	33	17	147
Andel virksomhedsoverførte	45 %	52 %	35 %	41 %	25 %	39 %

Af tabellen fremgår, at Socialtilsyn Nord i 2015 har haft en relativ høj administration i forhold til de øvrige tilsyn. Det skyldes den organisering som Socialtilsyn Nord har valgt, hvor det er prioriteret at have specialistkompetencerne i et sekretariat. Sekretariatet/administrationen bestod af 2,3 jurister, 3 økonomer, 1 planlægger, 3,5 kontomedarbejdere og 3 socialfaglige konsulenter (der fører tilsyn i svære sager). Alle har direkte eller indirekte bidraget til tilsynsopgaven. I forbindelse med den personaletilpasning Socialtilsyn Nord varslede i august 2015 og efterfølgende gennemførte med virkning fra 1.1. 2016, blev der skåret ned med en økonom og 0,3 jurist.

Ser man på antallet af tilbud og plejefamilier i forhold til den samlede medarbejderstab inkl. administration, viser en beregning af denne, at Nord havde 27 tilbud/plejefamilier pr. medarbejder, mens de øvrige havde mellem 21 og 24. Det betyder, at Socialtilsyn Nord har løftet opgaven med at godkende og føre tilsyn med tilbud og plejefamilier med færre ressourcer end de øvrige tilsyn uanset opgørelsesmetode.

Arbejdstilsynet påpeget bekymrende forhold

Tilsynet fik i januar besøg af Arbejdstilsynet. Et besøg der mandede ud i en vejledning på baggrund af, at tilsynet fandt forhold, der var bekymrende i forhold til det psykiske arbejdsmiljø. Forhold der drejede sig om arbejdspresset i tilsynet. Tilsynet har taget denne vejledning særdeles alvorligt, og har iværksat en række tiltag for at imødekomme de anbefalinger, Arbejdstilsynet er kommet med.

Budget 2017, som fremlagt, vil give samme normering som i 2016. På baggrund af Socialstyrelsens midtvejsevaluering og Arbejdstilsynets besøg vurderes det at være det absolutte minimum for en forsvarlig bemanning af Socialtilsyn Nord.

3. Udvikling i takst pr. tilbud og plejefamilier

Udvikling i takster for tilbud og plejefamilier bliver med det fremlagte budget (2017 priser):

	År 2016	År 2017
Takstgruppe 1	31.604	33.991
Takstgruppe 2	37.925	40.790
Takstgruppe 3	63.209	67.983
Takstgruppe 4	94.813	101.974
Gennemsnitspris pr. plejefamilie	16.005	14.347

Som det fremgår, sker der en stigning i taksten pr. tilbud og et fald pr. plejefamilie. Når budget 2016 og 2017 sammenholdes og ses i sammenhæng med den samlede større tilsynsopgave, er det vurderingen, at det samlede beløb, som kommunerne skal betale, er på niveau med 2016.

Halvårsredegørelse for produktion

Produktion pr. 30. juni 2016	Tilbud		Plejefamilier	
	1.1.2016	1.7.2016	1.1.2016	1.7.2016
Opgjort pr.				
Antal	324	329	1089	1109 ¹
Status	1.7.2016		1.7.2016	
Tilsynsbesøg	244		612	

Øvrige forhold pr. 30. juni 2016	Tilbud	Plejefamilier	I alt
Nyansøgninger modtaget	2	73	75
Nygodkendelser	4	107	111
Skærpede tilsyn	2	0	2
Påbud	26	1	27
Tilbagekaldelser af godkendelser	17	59	76
Underretninger modtaget	5	5	10
Anonyme henvendelser modtaget (whistleblow-funktionen)	101	11	115 ²

Som det fremgår, er der sket en lille stigning i både antal tilbud og plejefamilier i år. Siden tilsynet startede op den 1.1. 2014 er der sket et stort fald i antallet af tilbud. Om den lille stigning, der nu kan konstateres, er udtryk for, at denne udvikling er stoppet, mener Socialtilsyn Nord dog endnu er for tidligt at sige.

Udviklingen i antal tilsynsbesøg går som planlagt på begge områder, og det er forventningen at Socialtilsyn Nord når de lovpligtige tilsyn.

¹ Der er en mindre divergens i antallet af plejefamilier, når antallet pr. 1.1. sammenholdes med antallet af nygodkendelser og tilbagekaldelser i løbet af året. Tilsynet er i proces med at afklare årsagerne til denne.

² To anonyme henvendelser drejer sig hverken om tilbud eller plejefamilie.

For så vidt angår tilbagekaldte godkendelser skyldes disse på tilbudsområdet, at 8 af de 17 tilbud er lagt sammen og de øvrige 9 er sket på tilbuddets eget initiativ. På plejefamilieområdet skyldes de 2 tilbagekaldte godkendelser, at Socialtilsyn Nord ikke kunne godkende dem, mens de øvrige tilbagekaldelser er sket på plejefamiliernes eget initiativ.

Udviklingen i nyansøgninger, nygodkendelser, underretninger, whistleblows, skærpet tilsyn og påbud er det endnu for tidligt at sige noget om, da disse ofte fordeler sig ujævnt over året. Dog synes udviklingen indtil videre at gå nogenlunde som forventet.

Orientering om Årsrapport 2015

Med udgangen af 2015 udgjorde antallet af sociale tilbud under Socialtilsyn Nord 1.087 plejefamilier og 324 tilbud og alle fik i løbet af 2015 minimum ét fysisk besøg. Fra 2014 er det en stigning i antallet af plejefamilier på 49, og på tilbudsområdet et fald på 54 tilbud. Faldet i tilbud skyldes især, at tilbud er blevet lagt sammen til større enheder

I løbet af 2015 blev der nygodkendt 123 plejefamilier og 10 tilbud. Tilsynet trak 16 godkendelser på plejefamilieområdet og ingen på tilbudsområdet

Der blev truffet 33 afgørelser om, hvorvidt tilbud var botilbudslignende boform, hvor tilsynet afgjorde, at 14 tilbud var omfattet af tilsynets kompetence og 19 ikke var.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for nygodkendelser udgjorde 38 uger på plejefamilieområdet og 35 uger på tilbudsområdet. Sagsbehandlingstiden har, især på plejefamilieområdet, været påvirket af, om plejefamilierne har gjort det de skulle.

Der blev tilknyttet et eller flere vilkår for godkendelse i 144 sager på tilbudsområdet og 15 på plejefamilieområdet. Der blev iværksat 14 skærpede tilsyn og udstedt 51 påbud.

Whistleblowerordningen blev benyttet 202 gange. De tre primære årsager til henvendelser handler om tilbuddenes/plejefamiliernes pædagogik, socialfaglige kompetencer og ledelse.

Socialtilsyn Nord konkluderer, ud fra en analyse af de regodkendelser der er foretaget af samtlige tilbud og plejefamilier i 2014-2015, at kvaliteten på tilbud og hos plejefamilier overvejende er god. Kvaliteten er højst på plejefamilie- og børneområdet og lavest på voksenområdet.

På tværs af tilbud/plejefamilier peger rapporten på udviklingspotentialer på følgende områder:

- Borgernes selvstændighed og relationer
- Resultatdokumentation af arbejdet med borgerne
- Den økonomiske dimension

Derudover peges på udviklingspotentialer, der gør sig gældende på særlige områder, nemlig:

- Håndtering af magtanvendelser på tilbudsområdet
- Borgernes uddannelse og beskæftigelse på voksenområdet
- Børnenes deltagelse i fritidsaktiviteter på plejefamilieområdet

Socialtilsyn Nord kom ud af 2015 med et underskud på 270.000 kr. Underskuddet skyldtes alene færre indtægter end forventet primært grundet faldet i antal tilbud, da der samtidig var et mindre forbrug på personalefronten på 1,38 mio. kr. Et mindre forbrug der skyldtes, at tilsynet i løbet af 2015 løbende tilpassede personaleressourcerne i forhold til den faldende opgaveportefølje.

Årsrapporten er offentliggjort den 1. juli 2016 og er sendt til Socialstyrelsens auditfunktion. Derudover er det meningen, at den skal indgå som input til rammeaftalerne i Nord.

RAMMEAFTALE 2017

DET SPECIALISEREDE SOCIAL- OG SPECIALUNDERVISNINGS-
OMRÅDE I NORDJYLLAND

UDKAST

FORORD

Det specialiserede social- og specialundervisningsområde er et kommunalt kerneområde, og det er vigtigt, at vi står sammen om det - også på tværs af kommunegrænserne.

Der er lidt over en halv million borgere i Nordjylland, hvilket gør Nordjylland til den mindste region i Danmark. Det gør samarbejdet på tværs af kommunerne særligt vigtigt. Især på det specialiserede social- og specialundervisningsområde, hvor kommunerne skal levere komplekse sociale ydelser til små målgrupper.

Med rammeaftalen 2017 har kommunerne indgået en aftale om at samarbejde på tværs af kommunerne og sikre udvikling, koordinering og styring af de højt specialiserede ydelser. Det sikrer dermed, at regionens borgere, uanset bopælskommune, altid har adgang til højt specialiserede tilbud og kompetencer i Nordjylland. I 2017 arbejdes der bl.a. med at kvalificere misbrugsområdet, hvilket skal bidrage til at sikre, at udbuddet af indsatser til unge stofmisbrugere matcher kommunernes og borgernes behov. Rammeaftalen vil endvidere sætte ind med en styrkelse af arbejdet med borgere med svære spiseforstyrrelser.

For at udnytte ressourcerne bedst muligt på det specialiserede socialområde anbefaler KKR Nordjylland, at de nordjyske kommuner indgår i en fælles udgiftsreduktion på rammeaftaleområdet. Ud over en takstreduktion, der skal give en mere effektiv drift af rammeaftaletilbuddene, anbefaler KKR Nordjylland, at kommunerne får et endnu større fokus på at sikre bedre sammenhæng mellem borgerens behov og det visiterede tilbud.

KKR Nordjylland ønsker, at Rammeaftalen 2017 skal være startskuddet til en ny måde at tænke tværkommunalt samarbejde på det specialiserede socialområde. Rammeaftalen skal sætte rammen for, hvad de nordjyske kommuner fremadrettet skal samarbejde om. I 2017 samler vi derfor dem, som dagligt arbejder med det specialiserede socialområde til en drøftelse om, hvad fokus for samarbejdet skal være - både politikere, fagfolk og brugerorganisationer.

Jeg ser frem til næste års dialog mellem politikere, fagfolk og brugerorganisationer. Det bliver en spændende proces, der kan bidrage til at løfte vores gode nordjyske samarbejde til et endnu højere niveau samtidig med, at det vil bidrage til endnu bedre rammer for de nordjyske borgere i vores fælles rammeaftaletilbud.

Mogens Gade, Formand for KKR Nordjylland

August 2016

FAKTA OM RAMMEAFTALEN

Rammeaftalen er en årlig aftale om faglig udvikling, styring og koordinering af det højt specialiserede socialområde.

Det er en aftale, der indgås af de 11 kommuner i Nordjylland og Region Nordjylland.

Følgende sociale tilbud indgår i Rammeaftalen:

- Alle regionale tilbud
- Kommunale tilbud som anvendes af andre kommuner end driftsherren *kan* indgå
- Kommunale tilbud der anvendes af mindst 4 kommuner ud over driftsherren *skal* indgå
- Kommunale tilbud kan undtages af rammeaftalen, hvis der er tale om tilbud af åbenlys lav kompleksitet

I 2016 var der 2.643 pladser i Rammeaftalen

- Heraf 1.589 døgnpladser
- Heraf 1.054 dagpladser

Rammeaftaletilbuddene havde i 2016 et budget på ca. 1,8 mia. kr.

INDHOLDSFORTEGNELSE

RESUME	1
UDVIKLINGSSTRATEGIEN	2
Balance mellem udbud og efterspørgsel	2
Fokusområder	3
Det forstærkede samarbejde	4
STYRINGSAFTALEN	5
Udgiftsreduktion på rammeaftaleområdet 2017-2020.....	6
GENTÆNKNING AF RAMMEAFTALEN I 2018	7
BILAG	8

RESUME

Kommunerne har ansvaret for koordineringen af det specialiserede social- og specialundervisningsområde, og derfor har de også ansvaret for at udarbejde Rammeaftalen i samarbejde med regionen. Rammeaftalen består af en udviklingsstrategi og en styringsaftale, der tilsammen skal sikre principper for koordinering og udvikling på tværs af kommunerne.

Udviklingsstrategi

Udviklingsstrategien koordinerer udviklingen af tilbud inden for det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Nordjylland. Derfor vurderes det hvert år med udviklingsstrategien, om der er sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel på området. Med Rammeaftalen 2017 konkluderes det, at de nordjyske kommuner på myndighedsniveau oplever, at der er sammenhæng mellem deres behov og de udbudte tilbud. Driftsherrerne oplever ligeledes, at der er sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel, og har derfor ikke igangsat større kapacitetsjusteringer.

I udviklingsstrategien for 2017 udpeges der ikke nye fokusområder. De nordjyske kommuner og Region Nordjylland vil i stedet anvende 2017 til at samle enderne i forhold til tidligere års fokusområder. Det medfører, at arbejdet med at kortlægge og målrette indsatsen til unge stofmisbrugere fortsættes, samt at der igangsættes initiativer, som kan styrke de nordjyske kommuners viden om borgere med svære spiseforstyrrelser. Derudover anvendes 2017 til at arbejde målrettet med gentænkningen af Udviklingsstrategien, som fremadrettet skal sikre en visionær og strategisk Rammeaftale, der løbende understøtter udviklingen af det højt specialiserede social- og specialundervisningsområde i Nordjylland.

Styringsaftale

Styringsaftalen lægger rammerne for kapacitets- og prisudviklingen for rammeaftaletilbuddene. Styringsaftalens primære formål er at beskrive principperne for finansiering, takstberegning og betalingsmodeller for kommunale og regionale sociale tilbud i den nordjyske region.

Af styringsaftalen for 2017 fremgår KKR Nordjyllands beslutning om at anbefale kommunerne og regionen, at der skal udmøntes en 2 pct. udgiftsreduktion på rammeaftaletilbuddene i 2017, og en samlet reduktion på 5 pct. frem mod 2020. I Styringsaftalen beskrives metode for udmøntning og monitorering af udgiftsreduktionen.

RAMMEAFTALENS FORMÅL

Rammeaftalens formål

Rammeaftalen skal sikre, at regionens borgere altid har adgang til de nødvendige højt specialiserede tilbud og kompetencer i Region Nordjylland.

Gennem rammeaftalesamarbejdet sikrer de 11 nordjyske kommuner og Region Nordjylland at området koordineres, styres og udvikles. Det er særligt vigtigt i forhold til små og komplekse målgrupper, hvor det skal sikres at ekspertise og ressourcer anvendes hensigtsmæssigt.

Samtidig sikrer rammeaftalen en effektiv udnyttelse af tilbuddene og områdets økonomiske ressourcer.

UDVIKLINGSSTRATEGIEN

Udviklingsstrategien koordinerer udviklingen af tilbud inden for det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Nordjylland, så der til stadighed er de nødvendige tilbud til små målgrupper og målgrupper med komplekse problemer. Udviklingsstrategien tager afsæt i de tendenser, bevægelser og udfordringer, som kommunerne og Region Nordjylland oplever omkring det specialiserede social- og undervisningsområde.

BALANCE MELLEM UDBUD OG EFTERSPØRGSEL

De nordjyske kommuner oplever på myndighedsniveau generelt, at der er god sammenhæng mellem deres behov og de udbudte tilbud på det specialiserede social- og specialundervisningsområde. Dette gør sig både gældende i forhold til den nuværende situation og den forventede fremtidige efterspørgsel. Driftsherrerne oplever ligeledes, at der er sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel, og har derfor ikke igangsat større kapacitetsjusteringer.

Også i forhold til de lands- og landsdelsdækkende tilbud melder kommunerne på myndighedsniveau om, at deres behov hænger godt sammen med kapaciteten. Det vurderes dog, at der fortsat er behov for fokus på kapaciteten grundet lav belægning på enkelte tilbud jf. bilag 1. De lands- og landsdelsdækkende tilbud består af objektivt finansierede specialundervisningstilbud, hvor seks tilbud dækker hele landet og et af de landsdelsdækkende tilbud dækker Nordjylland.

Den gennemgående tendens i de enkelte kommuners strategier på områderne er, at kommunerne ofte prioriterer at løse de sociale opgaver i nærmiljøet. Løsninger i nærmiljøet giver som udgangspunkt de bedste muligheder for lokalt at tilbyde sammenhængende og fleksible løsninger tilpasset den enkelte borgers behov, og mindsker risikoen for, at borgere med specielle handicaps isoleres fra familie og netværk som led i specialiserede forløb. I Nordjylland er der imidlertid samtidig en fælles forståelse af, at den enkelte kommune ikke nødvendigvis selv er i stand til at drive specialiserede tilbud og varetage samtlige indsats, der imødekommer alle behov. Nogle indsats forudsætter en så højt specialiseret viden, eller er målrettet så små målgrupper, at der ikke vil være et fagligt eller økonomisk bæredygtigt grundlag for, at de kan være til stede i alle kommuner. Kommunerne samarbejder derfor i regi af rammeaftalen med hinanden og Region Nordjylland om at koordinere og sikre, at de fornødne indsats er til rådighed for borgerne på tværs af kommunegrænserne.

FAKTA OM UDVIKLINGSSTRATEGIEN

Udviklingsstrategien skal:

- sikre og styre den faglige udvikling af tilbuddene i Nordjylland
- skabe synlighed og gennemsuelighed om kapacitet og behov for pladser.
- sikre koordination og udvikling af nye tilbud særligt til små målgrupper og målgrupper med komplicerede problemer, så ekspertise og ressourcer på særlige områder anvendes hensigtsmæssigt.

Udviklingsstrategien skrives på baggrund af de kommunale myndigheds indmeldinger om behov for antal, indhold og omfang af tilbud, og på baggrund af driftsherrernes indmeldinger om forventninger til etablering og planlægning af nye foranstaltninger.

Det kommunale myndighedsniveau er kommunernes visitationsfunktioner, som har ansvaret for at borgerne visiteres til de tilbud, som borgeren har behov for.

FOKUSOMRÅDER

Med udviklingsstrategien kan der aftales fokusområder, som kommunerne vil arbejde med i det pågældende år. I udviklingsstrategien for 2017 udpeges der ikke nye fokusområder. De nordjyske kommuner og Region Nordjylland vil i stedet anvende 2017 til at arbejde videre med tidligere års fokusområder og til at arbejde målrettet med gentænkningen af Rammeaftalen.

Central udmelding om børn, unge og voksne med svære spiseforstyrrelser

Socialstyrelsen udsendte den 1. november 2015 en central udmelding, der retter fokus på målgruppen af børn, unge og voksne med *svære* spiseforstyrrelser og behov for socialt rehabiliterende tilbud. Der er indhentet oplysninger om målgruppens størrelse i Nordjylland, og det står klart, at der er tale om en meget lille målgruppe.

Som følge af at det er meget få borgere i Nordjylland, der både har svære spiseforstyrrelser og behov for socialt rehabiliterende tilbud, så melder de nordjyske kommuner om en vidensudfordring. Kommunerne har sjældent borgere i målgruppen, hvilket betyder, at der ikke er opbygget en solid viden i kommunerne om de specialiserede tilbud og indsatser. Eksempelvis er der så få borgere i målgruppen i Nordjylland, at flere kommuner melder, at de ikke har haft borgere i målgruppen i de sidste 2 år. Der igangsættes en række initiativer for at sikre, at både kommunernes myndighedsfunktion og leverandørniveauet i Nordjylland får opbygget viden og kompetencer i forhold til målgruppen af børn, unge og voksne med svære spiseforstyrrelser. Initiativerne implementeres i 2017 og evalueres herefter med henblik på en vurdering af om de har givet det ønskede resultat.

Misbrugsområdet i Nordjylland

Indmeldingerne til de seneste års udviklingsstrategier har vist, at der er behov for, at misbrugsområdet gives et særligt fælleskommunalt fokus, hvorfor det blev valgt som fokusområde med udviklingsstrategien 2016. I indmeldingerne til Udviklingsstrategien 2017 melder de nordjyske kommuner om, at der fortsat er behov for at sætte fokus på misbrugsområdet.

Der er nedsat en arbejdsgruppe, der skal kortlægge tilbudsviften til unge stofmisbrugere i Nordjylland, eftersom kommunerne særligt oplever udfordringer med udbuddet af indsatser til denne målgruppe. Formålet er at sikre, at der på tværs af kommunegrænserne er et tilstrækkeligt udbud af tilbud til målgruppen i Nordjylland. Arbejdsgruppen afrapporterer inden udgangen af 2016, og 2017 vil blive anvendt til at følge op på arbejdsgruppens arbejde.

CENTRALE UDMELDINGER

I forlængelse af evalueringen af kommunalreformen besluttede Folketinget, at etablere en national koordinationsstruktur, som varetages af Socialstyrelsen. Formålet er at forhindre en uhensigtsmæssig afspecialisering af det højt specialiserede social- og specialundervisningsområde.

Socialstyrelsen overvåger udviklingen i målgrupper, tilbud og indsatser samt indsamler og formidler viden om effekt af indsatserne på området. I regi af national koordination kan Socialstyrelsen udsende centrale udmeldinger.

En Central Udmelding udsendes, hvis Socialstyrelsen vurderer, at der er behov for at sætte særligt fokus på en målgruppe for at indsatsen sikres og videreudvikles. Der er udsendt Centrale Udmeldinger på i alt tre målgrupper, hvor den seneste var målgruppen "Børn, unge og voksne med svære spiseforstyrrelser".

Socialstyrelsen kan udsende centrale udmeldinger årligt pr. 1. november til behandling i den kommende rammeaftale. Det er pt. ikke afklaret om Socialstyrelsen udmelder en målgruppe til behandling med næste Rammeaftale.

DET FORSTÆRKEDE SAMARBEJDE

Det forstærkede samarbejde er en permanent overbygning på det eksisterende rammeaftalesamarbejde. Formålet er, at understøtte eksistensen af de mest specialiserede tilbud i Nordjylland, så det sikres, at borgerne i Nordjylland til stadighed har adgang til højt specialiserede tilbud og kompetencer.

Forskellen på det forstærkede samarbejde og det "almindelige" rammeaftalesamarbejde er, at de få tilbud, der er omfattet af det forstærkede samarbejde, er udvalgt fordi det er nogle af de mest specialiserede tilbud i regionen. Tilbud under det forstærkede samarbejde udvælges af et ekspertpanel ud fra kriterier, der fokuserer på tilbuddets målgruppe, kompetencer og specialiseringsprofil samt om det er det eneste tilbud af sin slags, der er i landsdelen.

For alle tilbud der er med i det forstærkede samarbejde gælder følgende vilkår:

- **Beskyttede konkurrencevilkår:** De øvrige kommuner i regionen forpligter sig til ikke at oprette nye tilbud med samme indhold som de udpegede tilbud
- **Systematisk, formaliseret og forpligtende dialog:** Der er krav til driftsherren for de udvalgte tilbud om at være åben og gennemsigtig i driften for at give løbende indsigt i tilbuddets økonomiske og faglige bæredygtighed. Samtidig er kommunerne på myndighedsniveau forpligtet til at give udtryk for eventuelle ønsker om ændringer i ydelser eller indhold
- **Tidlig fælles indsats:** Driftsherren er forpligtet til at gøre opmærksom på begyndende vanskeligheder i tilbuddets faglige eller økonomiske bæredygtighed, hvorefter kommunerne forpligter sig til at indgå i en tæt dialog med driftsherren om mulige løsninger.

Det forstærkede samarbejde giver et samlet sæt af klare dialogforpligtelser mellem myndighed og driftsherre med det formål at sikre, at de udvalgte tilbuds højt specialiserede kompetencer bevares i Nordjylland. Dette er ikke for at lave en fastfrysning af tilbuddene, men derimod en forpligtelse om at sikre dialogbaseret udvikling, så eventuelle ændringer og omlægninger sker på en koordineret og styret måde.

TILBUD OMFATTET AF DET FORSTÆRKEDE SAMARBEJDE

Følgende tilbud er omfattet af det forstærkede samarbejde:

Fagcenter for Autisme og ADHD, herunder Enterne og Specialbørnehaven Birken

Målgruppe: udviklingshæmmede børn og unge med hoveddiagnosen autisme ofte kombineret med særlig kompleks adfærd

Neurocenter Østerskoven

Målgruppe: unge og voksne mennesker med moderat, svær til meget svær medfødt hjerneskade

Rehabiliteringscenter Strandgården

Målgruppe: voksne mennesker med svær til meget svær hjerneskade

Specialbørnehjemmet Kvisten

Målgruppe: børn og unge med betydelig og varig nedsat funktionsniveau som har særligt behov for sygepleje

Institut for Syn og Hørelse

Målgruppe: mennesker med nedsat syn og hørelse eller andre kommunikationsproblemer

Taleinstituttet og Hjerneskade Center Nordjylland

Målgruppe: Børn med massive sproglige og kommunikative vanskeligheder samt mennesker med følger efter erhvervet hjerneskade

Kridtsløjfen og dagtilbuddet Hviddalen (afventer DAS)

For mere information om det forstærkede samarbejde henvises til dette [link](#)

STYRINGSAFTALEN

Styringsaftalen lægger rammerne for kapacitets- og prisudviklingen for rammeaftaletilbuddene. Styringsaftalens primære formål er at beskrive principperne for finansiering, takstberegning og betalingsmodeller for kommunale og regionale sociale tilbud i den nordjyske region.

Styringsaftalen skal sikre, at rammeaftaletilbuddene er økonomieffektive, har gennemsigthed mellem pris og ydelse, samt har de bedste muligheder for udvikling. For at sikre dette, er Styringsaftalen baseret på følgende principper:

Incitament til effektiv drift

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og for at minimere risikoen for underskud. For at opnå den nødvendige smidighed og fleksibilitet kan driftsherren foretage midlertidige ændringer af tilbud i form af kapacitetstilpasninger. Endvidere skal myndigheden have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering.

Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne, skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

Udviklingstiltag

Driftsherren skal sikres finansiell mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag kan fastsættes i den årlige rammeaftale.

FAKTA OM STYRINGSAFTALEN

Styringsaftalen lægger rammerne for økonomi- og kapacitetsudviklingen, herunder:

- Angivelse af, hvilke konkrete tilbud der er omfattet af styringsaftalen.
- Aftaler om udviklingen i taksterne for tilbud omfattet af aftalen.
- Aftaler om prisstrukturen for de omfattede tilbud.
- Aftaler om oprettelse og lukning af tilbud og pladser.
- Aftaler om principper for evt. indregning af driftsherrens udgifter ved oprettelse og lukning af tilbud aftalt i rammeaftaleregion.
- Aftaler om frister for afregning for brug af tilbud.
- Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud og fastlæggelse af, i hvilket omfang overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner.

UDGIFTSREDUKTION PÅ RAMMEAFTALEOMRÅDET 2017-2020

KKR Nordjylland anbefaler de nordjyske kommuner og Region Nordjylland, at der udmøntes en udgiftsreduktion på rammeaftaletilbud på 2 pct. i 2017, stigende til i alt 5 pct. i 2020.

I 2015 besluttede KKR Nordjylland at undersøge takstniveauet for tilbud til udvalgte målgrupper. Analysen viste, at enhedsomkostningerne i udvalgte nordjyske rammeaftaletilbud umiddelbart var højere end sammenlignelige tilbud fra andre regioner. I den forbindelse pegede analysen på behov for en mere målrettet visitation, eftersom der var tegn på, at de nordjyske borgere på nogle områder blev overvisiteret, det vil sige, at borgeren har fået tildelt flere ydelser. Det betyder dels, at borgeren får ydelser som de ikke har behov for, og det kan også resultere i, at borgeren ikke kan magte alle de ydelser eller tilbud som borgeren modtager.

På baggrund af analysen har KKR Nordjylland besluttet, at udgiftsreduktionen for rammeaftaleområdet skal udmøntes delvis via en generel takstreduktion og delvis via dialog mellem de kommunale myndighedsfunktioner og de udførende driftsherrer, hvor man bl.a. ser på mere målrettet visitering.

Takstreduktion

Den enkelte driftsherre i Nordjylland skal reducere sit takstberegningsgrundlag for rammeaftaleområdet med 1 pct. i 2017 og i alt 2,5 pct. frem mod 2020.

Dialogbaseret tilgang

Myndighedskommunen og driftsherren skal gennem dialog sikre en direkte udgiftsreduktion for myndighedskommunens udgifter til borgere i rammeaftaletilbud. Dette kan ske bl.a. ske gennem de redskaber KKR's analyse anbefalede, herunder en mere målrettet visitering og revisitering. Driftsherre er forpligtet til at gå aktivt ind i dialogen med myndighed med henblik på at sikre den nødvendige udgiftsreduktion.

Der følges op på udgiftsreduktionen løbende, og det vil i den forbindelse vurderes om udgiftsreduktionen opnås, eller om der er behov for yderligere konkrete tiltag

FAKTA OM UDGIFTSREDUKTIONEN

Table 1. Udgiftsreduktion på rammeaftaleområdet 2017-2020

	2017	2018	2019	2020	I alt
Årlig udgiftsreduktion	2,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	5,0 %
- heraf generel takstreduktion	1,0 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	2,5 %
- heraf dialogbaseret tilgang	1,0 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	2,5 %

GENTÆNKNING AF RAMMEAFTALEN I 2018

Der er igangsat en gentænkning af Rammeaftalen 2018, som skal sikre en visionær og strategisk strategi, der kan bidrage til udviklingen af det specialiserede socialområde på tværs af kommunerne. Gentænkningen af Rammeaftalen skal medvirke til, at alle relevante parter bliver involveret i udarbejdelsen af Rammeaftalen både fra brugerorganisationerne og fra fagligt og politisk niveau i kommunerne og Region Nordjylland.

Rammeaftalen er indtil nu blevet udarbejdet på baggrund af spørgeskemaer, der er udfyldt af de nordjyske kommuner og Region Nordjylland. Spørgeskemaerne har givet indblik i kommunernes forventninger til hvilke typer tilbud, der er behov for i det kommende år, samt hvilke tendenser og udfordringer som kommunerne og regionen oplever på området. Fokusområderne har dermed været valgt ud fra tendenser og udfordringer, der var flest af. Det har betydet, at de enkelte kommuner og regionen ikke har haft løbende indflydelse på udvælgelse af fokusområder eller haft mulighed for at indgå i en afklarende dialog om de oplevede tendenser og udfordringer. Der ønskes fremadrettet fokus på dialog og en større involvering af relevante parter.

Gentænkningen af Rammeaftalen skal således bidrage til, at der sættes fokus på dialog særligt i forhold til udpegning af områder, som kommunerne og regionen skal arbejde sammen om. Det skal ske gennem tæt involvering af politikerne i de nordjyske kommuner og Region Nordjylland, ligesom fagfolk og brugerorganisationer skal inddrages løbende i arbejdet med Rammeaftalen. Gennem dialogen skal det sikres, at de hovedtendenser og temaer der går på tværs af kommunerne italesættes og drøftes og på baggrund heraf udvælges relevante fokusområder, som der skal arbejdes med i de kommende år. Relevante emner kan eksempelvis være de tilbudstyper, der går på tværs af kommunerne som Social Tilsyn eller Børnehus Nord.

PROCES FOR RAMMEAFTALEN 2018

I forbindelse med udarbejdelsen af Rammeaftalen 2018 holdes der tre møder, hvor en bred række af interessenter inviteres til at gå i dialog om udvikling af det specialiserede socialområde.

Kickoff-møde

- Tidspunkt: 24. oktober 2016
- Deltagerkreds: Politikere, brugerorganisationer, embedsmænd
- Formål: Skyde processen i gang samt informere og gå i dialog om det kommende arbejde

Workshop for fagfolk og brugerorganisationer

- Tidspunkt: januar 2017
- Deltagerkreds: kommunale og regionale fagfolk samt repræsentanter fra brugerorganisationer
- Formål: at identificere hovedtendenser og udfordringer på det specialiserede socialområde i Nordjylland

Politisk temadag

- Tidspunkt: april 2017
- Deltagerkreds: politikere og embedsmænd fra de nordjyske kommuner og Region Nordjylland
- Formål: at drøfte og udpege temaer, som man ønsker at samarbejde om på tværs af kommunerne og regionen

Bilag til Udviklingsstrategi 2017

Bilag 1: Specifikation til Udviklingsstrategien

En uddybning til Udviklingsstrategien der er rettet mod det administrative niveau i kommunerne og regionen

Bilag 2: Afrapportering på den centrale udmelding vedr. spiseforstyrrelser

De nordjyske kommuners og Region Nordjyllands svar på Socialstyrelsens Centrale Udmelding vedr. borgere med svære spiseforstyrrelser

Bilag 3: Model for forstærket samarbejde

En beskrivelse af modellen og principperne for det forstærkede samarbejde i Nordjylland

Bilag 4: Tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde

En beskrivelse af tilbuddene omfattet af det forstærkede samarbejde for 2017-2019

Bilag til Styringsaftale 2017

Bilag 5: Specifikation til Styringsaftalen

En uddybning til Styringsaftalen der er rettet mod det administrative niveau i kommunerne og regionen

Bilag 6: Aftalevilkår for Specialundervisningstilbud

En beskrivelse af de supplerende specifikke aftalevilkår for de enkelte specialundervisningstilbud, der drives af Region Nordjylland

BILAG

Hent bilag på hjemmesiden:

www.rammeaftalernord.dk

Bilag 3

Specifikation til Styringsaftalen for 2017

Indhold

Indledning	3
Grundlæggende definitioner	3
Grundlæggende principper	4
Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter.....	5
Sociale tilbud omfattet af aftalen	5
Aftale vedr. takststruktur og beregning.....	5
Beregning af budgetteret belægningsprocent	6
Håndtering af over-/underskud.....	6
Ydelsestyper	7
Hovedydelse som gennemsnitstakst.....	7
Basisydelse med tilvalgsydelser	9
Basistakster på hovedydelser ved gennemsnitstakst	9
Tillægsydelser/forhandlede ændringer.....	10
Andre betalingsmodeller.....	11
Valg af betalingsmodel bestemmes af ydelsestype	11
Lovhjemlet objektiv finansiering	11
Trækningsret	11
Rådgivningsydelser og ambulante ydelser på timetakstsbasis	12
Aftaler vedr. særlige tilbudstyper og ydelser	12
Særligt vedrørende det almene boligområde	12
Særligt vedrørende forsorgshjem og krisecentre	13
Særligt vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser	13
Særligt vedr. kørsel til dagtilbud (SEL §103 og 104).....	14
Omkostninger i takstberegningen	14
Omkostningskategorier i taksten.....	14
Opmærksomhedspunkter ift. omkostningskategorierne.....	16
Værdiansættelse og afskrivninger	16
Renter.....	17
Tjenestemandspensioner.....	17

Opdeling af omkostninger forbundet med central ledelse og administration.....	18
Regnskabsafklæggelse og revision	21
Afregning og betalingsgang.....	21
Afregning og håndtering af forhandlede ændringer af taksten	22
Takstberegningsgrundlaget skal muliggøre forhandling.....	23
Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen.....	24
Særligt vedr. beboeres evt. egenbetaling	25
Aftaler om oprettelse og lukning af tilbud.....	27
Etablering af nye tilbud.....	27
Forudsætninger for permanente lukninger	27
Økonomiske konsekvenser.....	27
Særligt omkring håndtering af midlertidig overbelægning.....	27
Ydelser der ikke er omfattet af styringsaftalen.....	28
Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud	28
Appendix til specifikationsaftalen	30
Principper for fordeling af omkostninger.....	30
Eksempel på takstberegning	31
Eksempel på håndtering af over og underskud.....	31
Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser	32

Indledning

Specifikation til Styringsaftalen skal er tiltænkt som redskab for administrationens arbejde med rammeaftaletilbuddene. Det primære formål er at beskrive principperne for finansiering, takstberegning og betalingsmodeller for kommunale og regionale sociale tilbud i den nordjyske region. Specifikation til Styringsaftalen er tænkt som et langsigtet papir, velvidende, at det skal gentiltrædes hvert år ved den årlige rammeaftaleindgåelse. Den indgår således som bilagsmateriale i rammeaftalerne og er dermed en del af rammeaftalen.

Aftale om udgiftsreduktion 2017-2020

KKR Nordjylland har anbefalet de nordjyske kommuner, at der skal udmøntes en 2 pct. udgiftsreduktion på det specialiserede socialområde (Rammeaftaletilbuddene) i 2017, og en samlet reduktion på 5 pct. i 2020.

KKR Nordjylland anbefaler, at udgiftsreduktionen for rammeaftaleområdet skal udmøntes delvis via en generel takstreduktion og delvis via en dialogbaseret tilgang, hvor man bl.a. ser på mere målrettet visitering, jf. tabel 1

Tabel 1. Udgiftsreduktion på rammeaftaleområdet 2017-2020

	2017	2018	2019	2020	I alt
Årlig udgiftsreduktion	2,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	5,0 %
- heraf generel takstreduktion	1,0 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	2,5 %
- heraf dialogbaseret tilgang	1,0 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	2,5 %

Takstreduktion

Det enkelte rammeaftaletilbud skal reducere sit takstberegningsgrundlag med 1 pct. i 2017 og samlet 2,5 pct. i 2020. Tilbud der etablerer en ny takststruktur fra 2016 til 2017 er undtaget takstreduktionen, men skal bevise, at myndigheds udgiftsniveau som minimum er blevet 1 % billigere i gennemsnit som følge af den nye takststruktur.

Dialogbaseret tilgang

Myndighedskommunen og driftsherren skal gennem dialog sikre en direkte udgiftsreduktion for myndighedskommunens udgifter til borgere i rammeaftaletilbud. Dette kan ske bl.a. ske gennem de redskaber KKR's analyse anbefalede, herunder en mere målrettet visitering og revisitering. Driftsherre er forpligtet til at gå aktivt ind i dialogen med myndighed med henblik på at sikre den nødvendige udgiftsreduktion.

Monitorering

Der følges op på udgiftsreduktionen løbende, og det vil i den forbindelse vurderes om udgiftsreduktionen opnås, eller om der er behov for yderligere konkrete tiltag.

Den endelig metode for monitorering vil blive udarbejdet i løbet af efteråret 2017, hvorefter den vil være tilgængelig på Sekretariatet for Rammeaftalers hjemmeside.

Grundlæggende definitioner

Styringsaftalen skelner mellem betalingskommuner, handlekommuner og driftsherrer. Betalingskommunen er den kommune, der har betalingsforpligtelsen i forhold til det tilbud borgeren visiteres til.

Handlekommunen er den kommune, som har myndighedsansvaret (visitationsansvaret) i forhold til borgeren. Driftsherren er kommunen eller Region Nordjylland som driver tilbuddet.

Som hovedregel vil der være et sammenfald mellem handle- og betalingskommune. I tilfælde, hvor en borger er flyttet på tværs af kommunegrænser og der samtidig er afgivet refusionstilsagn, vil handlekommunen være forskellig fra betalingskommunen.

Definition af tilbud og ydelse:

NB: Vær opmærksom på, at et tilbud ofte har mere end én ydelse!

Betegnelsen et tilbud dækker i denne sammenhæng bredt over: Døgninstitutioner, botilbud, dagtilbud, specialskoler mv.

Et tilbud er således identisk med den fysiske og/eller organisatoriske enhed, der leverer ydelserne. Et tilbud er sædvanligvis kendetegnet ved at have en samlet leder/forstander.

Grundlæggende principper

Der er enighed mellem kommunerne i den nordjyske region og Region Nordjylland om, at følgende principper lægges til grund for denne aftale:

- **Incitament til effektiv drift**

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed minimere risikoen for underskud. For at opnå den nødvendige smidighed og fleksibilitet i rammeaftalens periode kan driftsherren foretage midlertidige ændringer af tilbud i form af kapacitetstilpasninger.¹

Myndighed skal have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

- **Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede**

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering. Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov.

- **Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen**

¹ En midlertidig ændring kan f.eks. være begrundet i en periodevis øget efterspørgsel eller en nedgang i efterspørgsel efter pladser. En midlertidig ændring skal altid kunne tilbageføres til det oprindelige udgangspunkt. Driftsherren skal selv være opmærksom på at melde den midlertidige ændring ind som en permanent ændring i forbindelse med de årlige kommunale indmeldinger.

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne, skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

- **Udviklingstiltag**

Driftsherren skal sikres finansiell mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag kan fastsættes i den årlige rammeaftale.

Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter

Sociale tilbud omfattet af aftalen

Region Nordjyllands sociale tilbud er altid omfattet af styringsaftalen.

De kommunale sociale tilbud er omfattet af styringsaftalen, hvis der er behov for koordinering. Koordineringsbehovet vurderes gennem en gruppering af de kommunale sociale tilbud i følgende 3 kategorier:

- Kategori 1: Tilbud, som alene anvendes af driftsherren. Disse er *ikke* omfattet af styringsaftalen.
- Kategori 2: Tilbud, som anvendes af en eller få andre kommuner end driftsherren. Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet, eller hvis der er indgået bilaterale aftaler med køberne.
- Kategori 3: Tilbud, der i omfattende grad anvendes af andre kommuner end driftsherren (mindst 4 forskellige kommuner). Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet.

Tilbud kan ikke ændre kategori i løbet af året, men kun i forbindelse med indgåelse af styringsaftalen.

Oversigt over de enkelte tilbud vedlægges styringsaftalen som bilag². Det anbefales, at alle rammeaftaletilbud på Tilbudsportalen henviser til den gældende styringsaftale for regionen Nordjylland med tilhørende bilag.

Aftale vedr. takststruktur og beregning

Taksten fastsættes for et år ad gangen i Rammeaftalen, hvilket defineres som 365 dage.

Takstsystemet skal være gennemsigtigt og understøtte en god sammenhæng mellem pris, indsats og borgerens behov. Derfor anbefales, at driftsherren så vidt muligt anvender differentierede takster.

---

² Der henvises til takstbilaget, der foreligger i november 2015. Bilaget foreligger pga. størrelsen kun elektronisk, se www.rammeaftalernord.dk

Driftsherren definerer selv sin takststruktur dog sådan, at der, med mindre andet er aftalt, anvendes enheds-, time-, dag- eller døgntakster.

Som hovedregel skal ydelser afregnes med en takst, beregnet ud fra de faktisk budgetterede omkostninger forbundet med at udbyde en konkret ydelse. Det bemærkes, at der dog er tilfælde, hvor det ikke er muligt på tilstrækkeligt kvalificeret vis at beregne en konkret takst pr. ydelse, enten fordi det ikke er muligt at definere ressourcetrækket fra en given ydelse, eller fordi det ikke er muligt at definere hvor mange enheder af en ydelse budgettet skal opdeles i. Der skal for disse ydelser anvendes andre betalingsmodeller end traditionel takstbetaling, som vil blive beskrevet i et efterfølgende kapitel.

Taksterne for det følgende år (inkl. omkostningskategorierne) indmeldes ultimo oktober hvert år. Der udarbejdes takstbilag med oversigt de udmeldte takster³.

Beregning af budgetteret belægningsprocent

Gennemsnittet af de to foregående års faktiske belægningsprocent anvendes i takstberegningen for det kommende år. Det forudsættes, at den budgetterede belægningsprocent ligger fra 95 til 100 for dag- og døgntilbud. Af hensyn til at sikre effektiv drift og maksimal udnyttelse af tilbuddene anbefales det, at der maksimalt anvendes en belægningsprocent på 98.

Ved korte forløb, akut- eller aflastningstilbud er den minimale budgetterede belægningsprocent ved takstberegningen 90.

Håndtering af over-/underskud

Kommunale og regionale driftsherrer skal indregne tidligere års over- og underskud i taksten for ydelser og ydelsespakker i form af tillæg til eller reduktion af taksten.

Kommunale og regionale driftsherrer kan beslutte, at overskud på op til 5 pct. ikke indregnes i taksten i efterfølgende år, men i stedet hensættes til senere brug.

Hensatte overskud skal anvendes inden for 5 år efter det år, overskuddet vedrører. Hensatte overskud kan anvendes til at dække underskud, effektivisere, kvalitetsudvikle eller lignende inden for driftsherrens samlede drift af ydelser og tilbud. Overskud på et tilbud, der indgår i en rammeaftale, kan ikke anvendes på et tilbud, der ikke indgår i rammeaftalen.

Den del af et eventuelt overskud, der overstiger 5 pct., skal for kommunale og regionale driftsherrer indregnes i taksten i form af en reduktion af taksten senest 2 år efter det år, overskuddet vedrører.

Underskud på op til 5 pct. kan for kommunale og regionale driftsherrer ikke indregnes i taksten, men skal f.eks. dækkes ved effektivisering eller af tidligere hensatte overskud inden for driftsherrens samlede drift. Det bemærkes supplerende, at Regionen ikke endeligt kan finansiere et underskud. Dette skal således aftales nærmere i den enkelte situation.

Den del af et eventuelt underskud, der overstiger 5 pct., skal for kommunale og regionale driftsherrer indregnes i taksten senest 2 år efter det år, underskuddet vedrører.

---

³ Takstbilaget foreligger i november 2015, der henvises til websiden for Sekretariat for Rammeaftaler (www.rammeaftalernord.dk)

Ydelsestyper

Alle de steder hvor det er muligt at identificere alle udbudte ydelser og de dermed forbundne ressourcer samt entydigt at identificere modtager og betaler af ydelserne, skal der som udgangspunkt anvendes takstbaseret afregning for ydelserne. Der kan her både være tale om **hoved-/basisydelser**, **tilvalgsydelser** og **tillægsydelser**.

Ydelser er defineret ved deres indhold – art og omfang – samt den målgruppe, som ydelsen er tiltænkt. Ydelsen skal være beskrevet i en ydelsesbeskrivelse. Der kan her henvises til Tilbudsportalen.

Hovedydelsen indeholder alle de omkostninger der er forbundet med tilbuddet. Hvis der udbydes nogle ydelser i forbindelse med tilbuddet som ikke alle tilbuddets brugere (eller hovedparten af alle) modtager, skal disse ydelser udskilles fra hovedydelsen og prisfastsættes separat som tillægsydelser.

Kriteriet for om en ydelse skal skilles ud fra hovedydelsen er, at alle (eller tilnærmelsesvist alle) modtagere af hovedydelsen skal udgøre lige stort ressourcetræk på det tilbud/afdeling, der udbyder ydelsen, (omkostningshomogenitet) således at en ydelsesmodtager ikke kommer til at betale for en ydelse, som vedkommende slet ikke modtager. Et modsatrettet hensyn er dog, at der ikke skal laves så mange hovedydelser, tilvalgsydelser eller tillægsydelser, at det ikke blive praktisk håndterbart.

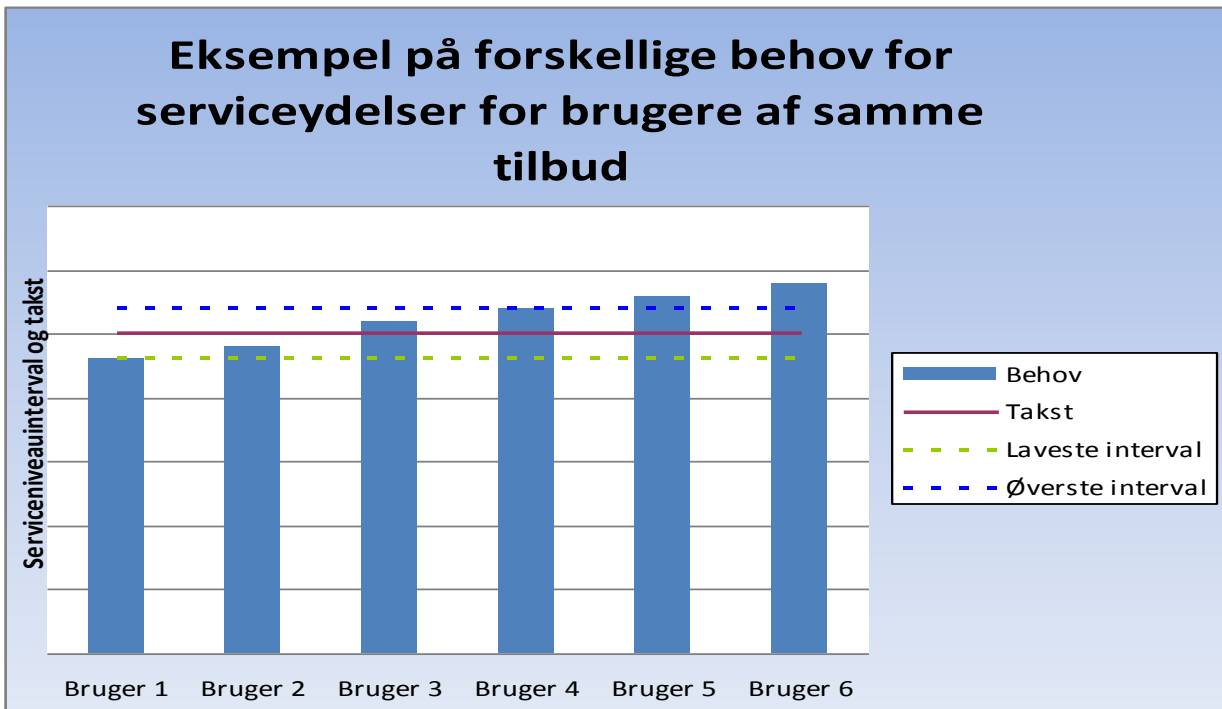
Brugen af tillægsydelser bør begrænses så meget som muligt. Brugen af tillægsydelser kan minimeres og forebygges ved at operere med flere hovedydelser og/eller med tilvalgsydelser med hver sin takst indenfor samme tilbud.

Når der indenfor et tilbud opereres med flere hoved- og tilvalgsydelser er det særligt væsentligt, at ydelsesbeskrivelsen er klar i forhold til målgruppe, indholds art og omfang. Målet er, at ydelsesbeskrivelsen skal være visitationsafklarende. Dvs. at det er tydeligt, når man kender brugerens behov, hvilke ydelser, der er relevante i forhold til den pågældende bruger.

Det er således af betydning af hensyn til administration, visitation samt økonomi, at der ved fastlæggelsen af ydelsesstrukturen for det enkelte tilbud findes den rette balance mellem flere hovedydelser og tillægsydelser.

Hovedydelse som gennemsnitstakst

Taksten på en hovedydelse er et gennemsnit af de omkostninger, der er forbundet med de enkelte brugere af en hovedydelse. Det er således naturligt, at brugere af samme hovedydelser har et forskelligt træk på ydelsen. Se nedenstående figur.

Det ses af figuren, at driftsherren ved takstfastsættelsen på en hovedydelse ved et tilbud, typisk skal acceptere, at der er udsving i de behov, den enkelte bruger af en hovedydelse har.⁴ Fastsettelsen af taksten på en hovedydelse på et tilbud er således et gennemsnit af de behov, de enkelte beboere på en afdeling eller et tilbud har, og relaterer sig således direkte til de pladser, der er på et tilbud/en afdeling med samme hovedydelse. Det skal pointeres, at figuren er en forenklet teoretisk visualisering af takstfastsættelsen, og at målet for fastlæggelse af ydelsesstrukturen vil være, at finde en acceptabel placering for en gennemsnitstakst jf. figuren. Placeringen af taksten skal således tilgodes, at takstfastsættelsen både er tilstrækkeligt retvisende således taksterne kan accepteres af køberne, samtidigt med at de administrative omkostninger ligger på et fornuftigt niveau, der ligeledes kan accepteres af køberne.

Figuren viser endvidere, at der typisk vil være brugere, der ligger over det øverste interval indenfor hvilket hovedydelsen er beregnet underhensyn til de naturlige udsving, der er i brugernes behov. I sådant et tilfælde vil der være behov for en tillægsydelse til den pågældende bruger. Tillægsydelsen vil så udgøre spændet mellem serviceniveauet til brugeren og taksten for hovedydelsen⁵ og fastsættes ud fra ydelsesbeskrivelsen på hovedydelsen, og den faglige vurdering af borgerens behov. Et væsentligt kriterium for tildeling af en tillægsydelse er, at der ikke må herske tvivl om, at behovet rent faktisk ligger over det, der er indeholdt i ydelsesbeskrivelsen.⁶ Sammenholdes dette med at taksten for en hovedydelse er et udtryk for et gennemsnit af brugernes behov vil det betyde, at tillægsydelser alt andet lige bør være af en ikke

⁴ Det skal bemærkes, at der sjældent er tale om, at en brugers behov er ensartede over en lang periode.

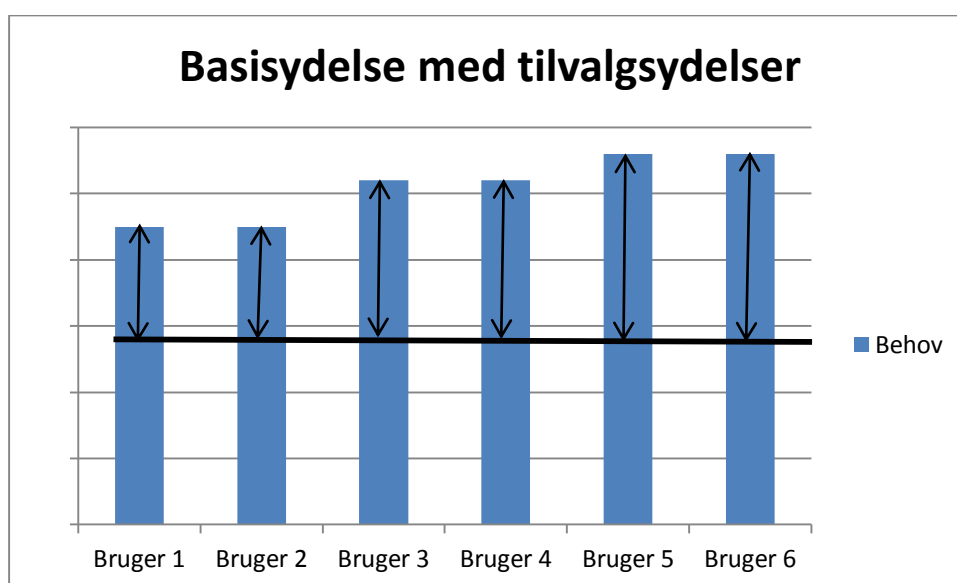
⁵ Det gennemsnitlige serviceniveau for hovedydelse.

⁶ Der skal være behov for en øget personalekontakt, altså udvidet normering - fx 1:1, eller i forbindelse med skærmning af udadreagerende adfærd.

uvæsentlig størrelse, da ekstra behov ellers ikke vil kunne skelnes fra de naturlige variationer i det gennemsnitlige behov. Teoretisk kan der også være brugere, der ligger under laveste interval for serviceniveauet, men i det tilfælde vil der sandsynligvis være tale om en fejlvisitering, eller at der er behov for en ny visitation.

Basisydelse med tilvalgsydelse

Det ses af figuren nedenfor, at driftsherren fastsætter en basistakst, hvortil kommer at handlekommunerne visiterer borgerne til en tilvalgsydelse. I eksemplet er der 3 tilvalgsmuligheder/-behov. Der vil i dette eksempel være 3 typer af takster. Fastsættelsen af taksterne er således hovedsageligt baseret på det serviceniveau handlekommunerne har defineret og ønsket for borgerne.

Basistakster på hovedydelser ved gennemsnitstakst

Traditionelle basistakster beregnes for en ydelse som enten er en døgn- eller en dagsydelse (eller en timeydelse for rådgivning). Ved beregning af taksten for en ydelse anvendes beregningsgrundlaget, jf. bilag 7,3, samt den aftalte belægningsprocent.

Taksten for en given ydelse beregnes som:

$$\left(\frac{\left(\frac{\text{Omkostninger henført til endeligt omkostningssted}}{\text{(Antalpladser * Forudsat belægningsprocent)}} \right)}{\text{Antaldage i året}} \right)$$

For at kunne beregne en takst på de ydelser, der skal udbydes, er det nødvendigt først at definere antallet af ydelser samt ressourcetrækket. I fordelingsregnskabet skal ressourcer fordeles ud på de takstbærende

enheder (altså de hovedydelse, som skal takstfastsættes og udbydes) og derefter divideres med det antal enheder af ydelsen, der forventes afsat.

Som udgangspunkt skal der defineres mindst én hovedydelse pr. målgruppe pr. afdeling. En hovedydelse skal indeholde omkostninger til alle de delelementer ydelsen består af. Hovedydelsen indeholder alle de delelementer som alle (eller tilnærmelsesvis alle) modtagere af ydelsen modtager. Hovedydelsen skal således indeholde alle basiselementerne, som en afdeling tilbyder en given målgruppe.

Som udgangspunkt skal det tilstræbes, at hovedydelse defineres på en sådan måde, at de opfylder mindst 90 % af ydelsesmodtagernes behov (under hensyntagen til, at hovedydelsen ikke defineres så bredt, at spredningen i den faktiske ressourcetræk fra modtagernes side bliver så stort, at der ikke længere reelt er tale om, at der afregnes for det faktiske ressourcetræk).

Tillægsydelser/forhandlede ændringer

Fra 2016 anvendes i styringsaftalen begrebet forhandlede ændringer i forhold til en udmeldt takst, for at beskrive det nye forhold, at taksterne kan danne udgangspunkt for en eventuel forhandling. En forhandlet ændring af den udmeldte takst skal altid være begrundet objektivt i forhold til ydelsens indhold eller omfang. En forhandlet ændring er således enten en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

De nedenstående beskrivelser af, hvordan tillægsydelser takstfastsættes, kan finde anvendelse både ved tillægsydelser eller reduktion i indsatsen. Der kan således være tale om både positive og "negative" tillægsydelser.

Tillægsydelser er ekstraordinære ydelser, der ligger udenfor det, der tilbydes indenfor hovedydelse. Der kan her være tale om ydelser, der ikke allerede tilbydes i hovedydelse (f.eks. ledsagelse eller psykologbistand), eller blot flere enheder af et delelement af en ydelse (f.eks. ekstra pleje eller opsyn).

Der budgetteres ikke med tillægsydelser, da man på tidspunktet for budgetlægningen ikke kan sige noget kvalificeret om omfanget af tillægsydelser til de konkrete brugere. Det forudsættes, at indtægter og udgifter forbundet med tillægsydelser balancerer.

Således beregnes taksterne for tillægsydelserne ikke som gennemsnitsomkostninger (da alle faste omkostninger samt henførte omkostninger er indregnet i taksten på hovedydelsen), men som en marginalomkostning hvor der kan indarbejdes et tillæg på 5% af marginalomkostningerne, der vedrører variable følgeomkostninger.

For beregning af tillægsydelser se i øvrigt appendiks vedr. "Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser".

NB: Taksten for tillægsydelser beregnes som marginalomkostninger til det øvrige budget

Andre betalingsmodeller

Valg af betalingsmodel bestemmes af ydelsestype

Valg af betalingsmodel for en ydelse bestemmes hovedsagligt af, hvilken type ydelse der er tale om. Hvis der er tale om traditionelle ydelser baseret på normerede dag- eller døgnpladser, skal disse som udgangspunkt afregnes som takstbaserede hoved- og tillægsydelser.

Der er mulighed for at afvige fra dette princip, hvis det fx ikke er muligt at registrere ydelsesmodtagernes cpr-nummer og/eller betalingskommuneoplysninger. For de ydelser, der ikke er direkte klientbaserede, er det muligt fx at anvende en trækingsret på et given tilbuds ydelser eller ressourcer. For rådgivningsydelser vil det fx være muligt at opkræve en enhedstakst (f.eks. en time- eller dagstakst).

Muligheden for at fravige takstprincippet og i stedet indgå aftale om en anden finansieringsordning (fx en abonnementsordning), der indebærer fælles finansiering uden direkte sammenhæng til anvendelsen af tilbuddene, kan også være et element i en aftale om at understøtte efterspørgslen efter de mest specialiserede tilbud. Vilklårene for, hvornår udgangspunktet om takstberegning evt. kan fraviges, og der i stedet kan aftales en anden finansieringsordning, er fastsat i den aftale om et forstærket samarbejde, der er indgået som del af udviklingsstrategien.

Ved vedtagelsen af rammeaftalen skal det fremgå, hvilken betalingsmodel, der er aftalt for de enkelte ydelser.

Lovhjemlet objektiv finansiering

Der er i forbindelse med de lands- og landsdelsdækkende institutioner en lovfæstet objektivfinansiering, hvor omkostningerne fordeles til kommunerne efter andel af befolkningstallet.

Trækingsret

Tankegangen bag objektiv finansiering kan ligeledes anvendes til finansiering af de ydelser, hvor det ikke er muligt at foretage en valid registrering (og dermed afregning) af aktivitet, hvor det ikke er muligt at forudsige aktivitetsomfanget i takstberegningøjeblikket, eller hvor det ikke er muligt at definere en meningsfyldt ydelseenhed eller hvor afregning ville give anledning til mange små opkrævninger.

Dette kunne f.eks. være på ydelser hvor det ikke er lovligt at registrere ydelsesmodtagerne (f.eks. på krisecentrene), eller på ydelser hvor borgerne henvender sig direkte til udbyderne uden forudgående visitation og registrering (f.eks. borgerbutik i forbindelse med hjælpemiddelcentral m.v.) eller visse former for rådgivnings- og vejledningsydelser.

De aftalebaserede⁷ objektive finansieringsydelser benævnes i denne sammenhæng som en **trækingsret**. Her er der ikke tale om lovhjemlet objektiv finansiering, men en aftalt objektiv finansiering. For disse ydelser vil indgåelse af aftale være valgfri for kommunerne.

Der anvendes en konkret fordelingsnøgle til at fordele omkostningerne til en ydelse på de kommuner, der ønsker at gøre brug af tilbud med trækingsret. Om betalingen for en trækingsret beregnes ud fra

⁷ I modsætning til de lovhjemlede objektivt finansierede ydelser.

objektive kriterier (f.eks. befolkningsgrundlag) eller andre kriterier (f.eks. historisk anvendelse) aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

For ydelser med trækingsret kan de kommuner, der har en trækingsret, frit benytte ydelser uden at der forbrugsafregnes.

Rådgivningsydelser og ambulante ydelser på timetaktsbasis

Der vil i relation til mere traditionelle dag- og døgntilbud kunne sælges rådgivningsydelser. For disse tilbudstyper vil omfanget af rådgivningsydelser ofte være af et begrænset omfang. På den baggrund er det i disse tilfælde hensigtsmæssigt, at rådgivningsydelsen bliver afregnet som tillægsydelser. Det vil sige, at der er tale om en marginaltakst, hvor der ikke er budgetteret med rådgivningen.

I de tilfælde hvor rådgivningen er af en mere omfattende karakter, må rådgivningen opfattes som en hovedydelse, hvor der sker en traditionel omkostningsopgørelse (frem for en marginalbetragtning). Som nævnt ovenfor kan der i sådanne tilfælde aftales enten en trækingsret i forhold til rådgivning eller alternativt kan der laves en egentlig **timetakst eller enhedstakst for rådgivning og ambulante ydelser**, som beregnes som en hovedydelse.

Aftaler vedr. særlige tilbudstyper og ydelser

Særligt vedrørende det almene boligområde

Tilbud med regional leverandørpligt, som er etableret efter ældreboliglovgivningen, indgår i den årlige rammeaftale. Dette gælder også kommunalt overtagne tilbud.

Ved almen boligområdet skelnes mellem en takst for indholdet (støtte, pleje og behandling) i tilbuddet og så den husleje, som er knyttet til den enkelte bolig. Det skal beregnes både en takst for indholdet samt en husleje.

Ved regionalt eller kommunalt drevne tilbud efter ældreboliglovgivningen skal udgifter til vedligeholdelse, fornyelse af tekniske installationer samt omkostninger til administrationen indregnes i taksten. Dette er en forskel fra almene ældreboliger, der drives af boligforeninger eller selvejende institutioner, hvor tilsvarende omkostninger afholdes over huslejen. Disse retningslinjer er nærmere beskrevet i bekendtgørelsen om rammeaftaler § 9 og § 14.

Hvis der i almene boliger er tomme pladser, skal den kommunalbestyrelse, der har anvisningsretten til boligerne normalt udrede betalingen for huslejen, indtil der er indtrådt en ny lejer. Dette sikrer, at den almene boligforening altid har sikkerhed for betalingen. For botilbud i form af almene boliger omfattet af rammeaftalen, er det særligt aftalt, at huslejebetalingen for tomme pladser indregnes i regnskabet for det pågældende tilbud. Dette sikrer, at beliggenhedskommunen for et tilbud ikke har en yderligere risiko ved opfyldelsen af sine rammeaftaleforpligtigelser.

Til imødegåelse af risikoen for tomme pladser i indholdsdelen af tilbuddet kan driftsherren indregne en tompladsrisiko i taksten, som svarer til belægningsprocenten for øvrige tilbud omfattet af rammeaftalen. Dette skal ses i lyset af, at driftsherren til de almene boliger har leverandørpligt på indholdet i tilbuddet i

henhold til rammeaftalen. Dermed ligestilles driften af indholdet i almene boliger med almindelig tilbudsdrift.

Takstberegningen for indholdsdelen ved almene boliger er således tilsvarende takstberegningen for øvrige tilbud - blot er huslejedelen udtaget særskilt på det almene boligområde.

Særligt vedrørende forsorgshjem og krisecentre

Der kan i forbindelse med forsorgshjem og krisecentre være tilfælde, hvor det ikke er muligt at bestemme hvilken kommune, der skal opkræves for brugernes ophold. Baggrunden herfor er, at der til disse tilbud er et selvmøderprincip, hvor brugerne møder frem til tilbuddet uden en kommunal visitation. Blandt disse brugere kan der være enkelte, der ikke kan eller ønsker at oplyse hvilken kommune de kommer fra. Der kan som følge heraf ikke sendes en opkrævning for opholdet.

Det skal i den forbindelse nævnes, at kvinder kan kræve anonymitet ved henvendelse til et krisecenter og at visse brugere af forsorgshjem reelt ikke har kendskab til hvilken kommune, der er deres betalingskommune.

Til dækning af de takstindtægter, der ikke kan opkræves ved en konkret kommune, budgetteres i forbindelse med takstberegningen med et forventet tab vedrørende takstindtægter. Tabet indregnes som en udgift og bevirker således, at taksterne på forsorgshjem og krisecentre generelt forøges med henblik på dækning af de tabte takstindtægter.

Størrelsesordenen af tabet fastsættes på baggrund af erfaring fra tidligere år.

Der skal således ikke anvendes en særlig lav belægningsprocent i takstberegningen til dækning af tabet.

Særligt vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser

Vedrørende betalingspraksis på aflastningspladser er det aftalt, at der betales for det mellem driftsherre og myndighed aftalte antal aflastningsdøgn, uanset om pladsen benyttes eller ej. Den hidtidige praksis har været, at der betales efter antal anvendte døgn, hvor bestiller/familien med cirka en uges varsel har kunnet framelde sin aflastningsplads uden yderligere betaling.

Baggrunden for den nyaftalte praksis er, at driftsherren har svært ved at få belagt de aflastningspladser, der med kort varsel frameldes, eller bare ikke anvendes, hvilket vanskeliggør økonomistyringen. Ulempen ved den hidtidige praksis var således, at driftsherren manglede budgetsikkerhed som følge af mulige svigtende takstindtægter mht. aflastningspladserne, grundet det korte varsel for framelding. Dette medførte, at driftsherren måtte beregne det forventede tab ved manglende anvendelse af aflastningspladserne ind i taksten, i form af en lav budgetteret belægningsprocent. Denne praksis betød videre, at de kommuner/bestillere, der rent faktisk brugte de aflastningspladser, som de bestilte, kom til at betale en merpris, da taksten blev forøget som følge af en lav budgetteret belægningsprocent.

Fordelen ved den nye praksis er, at den budgetterede belægningsprocent på aflastningspladserne kan øges, hvorved taksterne på aflastningspladserne falder. Omlægningen retter endvidere fokus på en mere effektiv udnyttelse af aflastningspladserne. Endeligt bør driftsherren ved omlægningen af praksis underrette bestillerkommunen om, hvorvidt pladserne rent faktisk bliver benyttet af forældrene til børnene, der skal i

aflastning, med henblik på en eventuel revurdering af det samlede antal bevilligede aflastningsdøgn til de pågældende børn.

Særligt vedr. kørsel til dagtilbud (SEL §103 og 104)

Det er handlekommunens ansvar at sørge for at brugeren kan komme frem og retur fra dagtilbuddet. Eventuelt kan kompetencen delegeres til driftsherren. Såfremt ansvaret for transporten delegeres til driftsherren afregnes efter konkret regning for udgiften relateret til transporten.

Indeværende retningslinjer beskriver hvordan driftsherren kan indregne et gebyr for at håndtere den administration, der er forbundet med kørselsplanlægningen.

Koordinations- og planlægningsopgaven

Selve kørselsplanlægningen i at sikre, at borgeren afhentes fra fx hjemmeadressen rettidigt, således at borgeren ankommer til dagtilbuddet på det planlagte tidspunkt. Dette gælder ligeledes ved hjemtransport, således at afhentning sker inden dagtilbuddets lukketid, og at ankomsten er som aftalt med hjemmeadressen. Desuden er det hensigtsmæssigt, igennem en struktureret og ensartet planlægning, at transporten er så omkostningseffektiv som muligt, således at transporten bliver billigere ved fx stordrift. I administrationsopgaven er der ligeledes inkluderet betaling til vognmænd og opkrævning hos myndighed (betalingskommune).

Fremgangsmetode for beregning

Beregningen af administrationsgebyret skal bero på et vurderet behov. Det vil derfor være en teknisk vurdering af opgavens omfang, der ligger til baggrund for udgiftsniveauet for den enkelte borger. Det forslås at følgende retningslinjer gør sig gældende om administrationsopgaven:

- Den er koblet op på cpr-nummerniveau.
- Den reguleres ikke på baggrund af transportafstanden eller antallet af kørte ture i en periode.
- Gebyret opkræves månedligt pr borger.
- Regneeksempel: kr. 350.000 / 291 borgere / 12 måneder = 100 kr. pr. mdr. pr. borger.

Hertil kommer så den direkte transportudgift, der har været på den pågældende borger.

I forhold til selve transportudgiften foreslås det, det der tages udgangspunkt i udgiften på borgerens transport indenfor det seneste halve år, således at der beregnes en gennemsnitspris pr mdr. for den konkrete borger. Denne metode sikrer, at transportudgiften også afspejler afbestilt kørsel grundet sygdom og ferie. Myndighed (betalingskommunen) vil derfor opleve en ens pris hver måned. Det anbefales ligeledes, at transportudgiften revurderes årligt eller halv årligt.

Omkostninger i takstberegningen

Omkostningskategorier i taksten

Rammeaftalen skal indeholde oplysninger om takster for kommunernes køb af pladser og individuelle ydelser (tillæggydelser) i tilknytning hertil.

Omkostningskategorierne følger Tilbudsportalens omkostningskategorier, dog med et par enkelte finjusteringer. Den enkelte takst pr. ydelser skal således være fordelt på følgende omkostningskategorier:

Kategori	Følgende indgår i kategorien
Personaleomkostninger	<ul style="list-style-type: none"> - Øverste ledelse - Øvrig ledelse - Faguddannet personale - Ikke faguddannet personale - Vikarer/vikarbureau - Administrativt og teknisk personale (TAP-personale) <ul style="list-style-type: none"> o Dog skal TAP personale opdeles, således, at det administrative personale, der registreres herunder, regnes med under administrative omkostninger
Borgerrelaterede udgifter/aktivitetsomkostninger	<ul style="list-style-type: none"> - Tøj og lommepenge - Aktiviteter, rejser og behandlingsture - Husholdning (kost og rengøring) - Transport - Ekstern behandling/rådgivning borgere - Beskæftigelses- / værkstedsudgifter
Administrationsomkostninger	<ul style="list-style-type: none"> - Administrationsomkostninger - Eksterne administrative medarbejdere - Adm. bidrag / andel af central adm. & ledelse (indirekte adm.) - Tilsynstakst
Kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Eksterne udgifter til kompetenceudvikling - Interne lønomkostninger til kompetenceudvikling (ansat underviser)
Ejendomsomkostninger	<ul style="list-style-type: none"> - Husleje (Kun lejede bygninger) - Indvendig vedligehold - Udvendig vedligehold - Forbrug (el, varme, vand, renovation mv.) - Forsikringer - Ejendomsskatter
Afskrivninger/øvrige kapitalapparatsomkostninger	<ul style="list-style-type: none"> - Bygninger - Produktionsanlæg og maskiner - Andre anlæg, driftsmateriel og inventar - Småanskaffelser
Finansieringsindtægter/udgifter	<ul style="list-style-type: none"> - Renteindtægter - Beregnet forrentning af kapitaludlæg – ejendom - Beregnet forrentning af kapitaludlæg - øvrige kapitalapparat - Beregnet forrentning af kapitaludlæg - driftskapital

Bortset fra TAP-personalet, så vil definitionen på de enkelte delkategorier følge Tilbudsportalens definitioner.

Regulering i forhold til tidligere år (dækning af underskud/overskud i forbindelse med tidligere år jf. aftalte regler herfor).

For hver ydelse skal den belægningsprocent, der er lagt til grund for takstberegningen, oplyses.

Opmærksomhedspunkter ift. omkostningskategorierne

Af hensyn til sammenligneligheden og gennemskueligheden er der følgende specifikationer til omkostningskategorierne:

Særligt vedrørende botilbud for voksne:

- Ved botilbud for voksne kan det komme på tale, at botilbuddet leverer/sælger individuelle valgfrie ydelser til beboerne.
- For disse ydelser betaler beboeren direkte til botilbuddet. Der kan her være tale om botilbuddets levering af vask, rengøring, transport samt visse former for ledsagelse. I alle tilfælde er der tale om ydelser, der ligger ud over indholdet i botilbuddets hovedydelser eller udover det indhold, der er aftalt i forbindelse med de konkrete beboeres handleplaner og visitation til botilbuddet.
- Ved budgetteringen forudsættes, at indtægter og udgifter til individuelle valgfrie ydelser balancerer. Da disse elementer ikke indgår i hovedydelsen, indgår de heller ikke i taksten.

Særligt vedrørende tilsyn:

- Vær opmærksom på, at der til takstberegningen kun skal medtages omkostninger forbundet med det generelle tilsyn med egne tilbud, og ikke omkostninger forbundet med det individuelle tilsyn med borgere.

Særligt vedrørende leasing:

- Ved leasing opføres alene finansielt leasede aktiver i anlægskartoteket.
- Omkostninger ved finansielt leasede aktiver: Der kan enten indregnes leasingydelser eller afskrivninger og forrentning – ikke begge dele samtidig.
- Omkostninger ved operationel leasing medtages som en almindelig driftsomkostning på linie med leje.

Særligt vedrørende reguleringer i forhold til tidligere år:

- Over- eller underskud fra tidligere år indregnes i taksten.

Værdiansættelse og afskrivninger

Aktiverne udgør typisk værdien af grunde, bygninger og visse driftsmidler. Passiver udgør typisk opsparret pensionsforpligtigelser til tjenestemænd, der er ansat i et tilbud, der leverer en ydelse samt eventuelt lån/leasinggæld optaget af tilbuddet. Er aktiverne større end passiver udlignes dette gennem et lån. Er passiverne større end aktiverne udlignes dette gennem et kontantbeløb (udbetales typisk som en 10-årig annuitet).

Skal den nye driftsherre kunne indfri passiver, er det forudsætningen, at afskrivning og forrentning af aktiverne indregnes fuldt ud i omkostningerne. Dette gøres således:

Afskrivning og forrentningen af de fysiske aktiver sker efter gældende praksis, jf. budget- og regnskabssystemet.

Forskellige valg af regnskabspraksis vil påvirke takstberegningen i det enkelte år, men set over en årrække vil omkostningsberegningerne være neutrale. Det anbefales dog, at man anvender en regnskabspraksis, der

stabiliserer taksterne mest muligt. Afskrivninger medtages direkte i takstberegningen for det tilbud afskrivningerne vedrører. Her kan opgørelser fra anlægskartoteket anvendes direkte.

Renter

Forrentning af anlægskapital

Forretning af aktiver indregnes i budgettet/taksten som en omkostning. Dette sker ved anvendelse af en markedsrente, svarende til den i budget- og regnskabssystemets kap. 9, beskrevne rente.

Forrentningen indregnes direkte i takstberegningen for de ydelser, forrentningen vedrører.

Renteomkostninger på lånefinansiering af aktiver indregnes ikke i taksten, men finansieres af ovenstående forrentning af aktivet. Takstberegningen er således uafhængig af finansieringsformen af aktiver.

Forrentning af driftskapital samt over-/underskud

I omkostningskalkulen indregnes omkostninger til forrentning af driftskapital, såfremt der er tale om en aktivitet, hvortil der knytter sig væsentlige omkostninger til likviditetsmæssige udlæg i forbindelse med opgavens udførelse. Forrentning af driftskapital skal svare til de omkostninger, der evt. er ved likviditetsmæssig udlægning i forbindelse med produktionen.

Der vil f.eks. ofte være tale om, at en bestiller af en ydelse først skal betale for en leveret ydelse ca. 2 måneder efter, at den er blevet leveret. Dette medfører et likviditetsmæssig udlæg fra leverandørens side der skal forrentes.

Ligeledes skal evt. over-/underskud forrentes. Der anvendes samme rente til forrentning af både over- og underskud.

Markedsrenten vil være den relevante rentefod ved disse beregninger. Da der er tale om forrentning af driftskapital benyttes som udgangspunkt en aktuel/kort rentesats, jf. budget- og regnskabssystemets kap. 9.5.2.

Tjenestemandspensioner

Omkostninger til dækning af tjenestemandspensioner optjent efter 1. januar 2007 skal indregnes i taksterne på de enkelte ydelser. Beregningen af omkostningen kan ske på flere forskellige måder. Beregningen er således afhængig af, om driftsherren helt eller delvist har overdraget forpligtelsen til et forsikringsselskab eller er fuldt ud selvforsikret på området.

Hvis driftsherren har tegnet en pensionsforsikring, dvs. overdraget tjenestemandspensionsforpligtelsen til et forsikringsselskab, vil omkostningen, som skal indregnes i taksterne, som udgangspunkt være forsikringspræmien.

Er driftsherren selvforsikret, vil omkostningen, som skal indregnes i taksterne, som udgangspunkt være den beregnede stigning i pensionsforpligtelsen i takstperioden.

Særlig aftale

Det er af administrative hensyn aftalt, at man ved takstberegningen, i stedet for at beregne den konkrete omkostning jf. ovenstående, kan vælge at beregne og indregne omkostningen til tjenestemandspensioner som 25 % af tjenstemandens lønomkostninger i de enkelte ydelser. Aftalen vedrørende de 25 % er i overensstemmelse med det forhåndsværende Indenrigs- og Sundhedsministeriums udmelding om, at omkostningen til tjenestemandspensioner på social- og specialundervisningsområdet er aftalestof. Det skal præciseres, at det forventes, at driftsherren arbejder hen imod at budgettere med de faktisk forventede omkostninger på sigt.

Det skal bemærkes, at det alene er omkostningerne til afdækning af de årlige stigninger i de fremtidige tjenestemandspensionsforpligtigelser, der skal indregnes i taksterne. De faktiske pensionsudbetalinger til tjenestemænd skal således ikke indregnes.

Opdeling af omkostninger forbundet med central ledelse og administration

Der er som udgangspunkt to modeller for fastsættelse af overhead i forbindelse med takstberegningerne – en fast procentsats af tilbuddets øvrige budget, eller en konkret omkostningsægte beregning. I Nordjylland er det aftalt i DAS at der anvendes en konkret omkostningsægte beregning. Andelen af eventuel central ledelse og administration fastsættes som de faktiske omkostninger.

I nedenstående er anvist principper for omkostningsægte beregninger af overhead.

En af de store opgaver i forbindelse med fordeling af omkostninger, er klargøring af omkostninger i centraladministrationen, der skal fordeles ud på taksterne. For at kunne fordele et administrationsoverhead ud på taksterne skal omkostningerne i de centrale administrationer deles op i omkostninger forbundet med myndighedsopgaver og omkostninger forbundet med driftsopgaver. Myndighedsopgaverne er finansieret på anden vis og omkostninger forbundet hermed skal således ikke indgå i taksterne.

NB: Omkostninger forbundet med myndighedsopgaver skal ikke indgå i taksten.

For at sikre, at alle relevante omkostninger fra centraladministrationen fordeles over på taksten, skal omkostninger, der kan relateres til driftsopgaver (herunder også henførte omkostninger til medarbejdere, der har med driftsopgaver at gøre, f.eks. ledelse, kantinebetjening, rengøring, andel af el-regning mm) indgå. Der skal således samles omkostninger fra alle de relevante afdelinger i centraladministrationen; fagforvaltninger, serviceafdelinger (f.eks. økonomi-, løn og personale-, bygningsfunktioner), sekretariater mm., som kan henføres til driftsområdet. Herefter skal omkostningerne fordeles over på taksten.

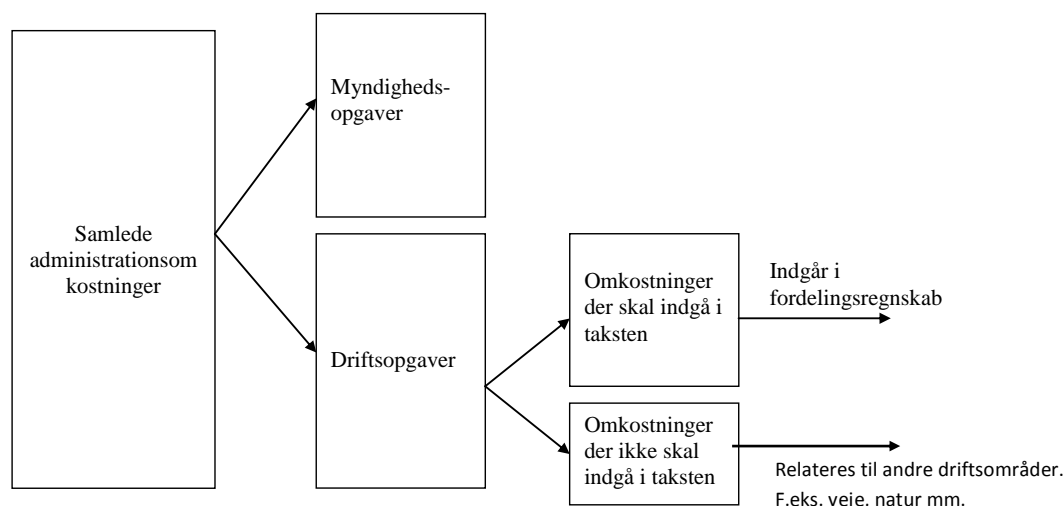
Taksterne på ydelser indenfor social- og specialskoleområdet skal således indeholde alle omkostninger til ekstern driftsopgaverrelateret administration og andet overhead, der enten kan henføres direkte eller indirekte til driftsområdet: Dvs. både omkostningerne til en økonom i den centrale økonomiforvaltning, der beskæftiger sig med social- og specialskoleområdet samt omkostningen til medarbejdere i centraladministrationens kantine.

Taksterne på ydelser indenfor social- og specialskoleområdet skal således indeholde alle eksterne administrationsomkostninger, der kan henføres til driftsområdet. Dette medfører, at;

- de driftsopgaverrelaterede omkostninger skal identificeres og udskilles fra de øvrige administrationsomkostninger (myndighedsrelaterede opgaver).
- omkostninger forbundet med myndighedsopgaver skal holdes ude af taksten.
- de relevante driftsområdehenførbare omkostninger udskilles fra de samlede driftsområdehenførbare omkostninger og fordeles ud på de relevante takstområder.

Erfaringerne har vist, at det ikke har været muligt for indeværende aftales parter, at finde en ens metode til opdelingen af omkostningerne forbundet med central ledelse og administration. Derfor er det besluttet, at den enkelte myndighed må vælge en metode, der skal kunne revideres.

Ovenstående kan illustreres i figuren herunder:

Nogle eksempler på myndighedsopgaver og driftsopgaver som medfører et ressourcetræk på centraladministrationen kunne være (Dette er ikke en udtømmende liste):

Myndighedsopgaver:

- Udredelse af sagen og fremlæggelse af et beslutningsgrundlag til brug for visitation
- Beslutninger/afgørelser om, hvorvidt en person har ret til en bestemt hjælp (visitere), eller om der skal ske ændringer i en bevilget hjælp, fx at hjælpen skal reduceres, øges eller ophøre
- Fastlæggelse af serviceniveaue inden for lovgivningens rammer
- Opfyldelse af forsyningsforpligtelsen inden for de områder, hvor serviceloven pålægger myndigheden en forsyningsforpligtelse over for den enkelte borger – ikke drifts delen
- Afgørelse om optagelse i særlige dag- eller klubtilbud til handicappede børn efter indstilling fra kommunen
- Godkendelse og tilsyn med private botilbud og opholdssteder
- Individuelt tilsyn
- Afgørelse om nedsættelse eller bortfald af betalingen i det særlige dag- og klubtilbud
- Beslutning om det nødvendige antal pladser i særlige dag- og klubtilbud til handicappede børn
- Fastsættelse og opkrævning af beboerbetaling, kostforarbejdningsbidrag og særlig service betaling

Driftsopgaver:

- Oprettelse og drift af institutioner, tilbud, serviceydelser og sikrede afdelinger.
- Stille specialrådgivning til rådighed og at sørge for forsyningen med rådgivningscentre
- Etablering af boligændringer
- At stille specialrådgivning til rådighed for kommunerne og borgerne
- Levering af særlige handicapkompenserende hjælpemidler
- Husly til husvilde
- Vedligehold af veje
- Drift af folkeskoler
- Boformer til hjemløse
- Støtte- og kontaktpersoner til personer med sindslidelser
- Generelt tilsyn
- Drifts- og økonomistyring af institutioner
- Fastsættelse og opkrævning af takster fra driftsherren

Relevante i forhold til driftsområdet

- Oprettelse og drift af institutioner, tilbud, serviceydelser og sikrede afdelinger
- Levering af særlige handicapkompenserende hjælpemidler
- Husly til husvilde
- Boformer til hjemløse
- Generelt tilsyn (jf. afsnit 2.2 ad e)
- Drifts- og økonomistyring af institutioner

Ikke relevante i forhold til driftsområdet

- Stille specialrådgivning til rådighed og at sørge for forsyningen med rådgivningscentre
- Etablering af boligændringer
- Stille specialrådgivning til rådighed
- Vedligehold af veje
- Drift af folkeskoler
- Støtte- og kontaktpersoner til personer med sindslidelser

I ovenstående eksempel på hhv. myndigheds- og driftsopgaver der medfører et ressourcetræk i centraladministrationen, er driftsopgaverne blevet opdelt i to kasser: nemlig opgaver der skal med i fordelingsregnskabet (relevante i forhold til driftsopgaver (omfattet af rammeaftalen)) og opgaver der ikke skal med i fordelingen (ikke relevante i forhold til driftsopgaver).

Omkostninger forbundet med de opgaver, der ikke er relevante i forhold til driftsopgaven på social- og specialskoleområdet, fordeles hen på de driftsområder, hvor de er relevante, og som i forhold til fordelingsarbejdet for social- og specialskoleområdet vil blive betragtet som de eksterne omkostningssteder.

Oftest er opdelingen i myndigheds- og driftsrelaterede opgaver ret lige til. Nogle opgaver er helt klare myndighedsopgaver. Det er opgaver, hvor forvaltninger sikre borgernes retssikkerhed. Dette kunne være, når myndigheder udsteder generelle forvaltningsakter, som f.eks. konkrete afgørelser (tilladelser, godkendelser, visitation), planer (kvalitetsplaner mm) eller regulativer. Andre gange bliver man nødt til at definere en snitflade, da der kan være nogle gråzoneområder.

Opdelingen af de administrative omkostninger i driftsopgaverrelaterede omkostninger og myndighedsrelaterede omkostninger tager udgangspunkt i de medarbejdere, der udfører opgaverne. Hvis

en medarbejder udelukkende arbejder med myndighedsrelaterede opgaver, skal denne medarbejders lønomkostning ikke medregnes i taksten, hvorimod lønomkostningen til en medarbejder, der udelukkende arbejder med driftsrelaterede opgaver, skal medregnes.

Der er dog mange medarbejdere, der arbejder med begge typer opgaver og det er her nødvendigt, at opdele lønomkostningen til disse personer i forhold til den andel af deres arbejde der omhandler hhv. drifts- og myndighedsrelaterede opgaver. Dette vil ofte være i form af en anslået gennemsnitsværdi.

Ledelsesniveauet mv. er oftest ikke muligt at adskille i driftrelaterede og myndighedsrelaterede opgaver, hvorfor omkostningen hertil opdeles med en fordelingsnøgle efter lønomkostningerne til den øvrige administration. På samme måde kan øvrige ikke-opgaverrelaterede omkostninger, der indirekte skal henføres til social- og specialskoleområdet, deles efter samme fordelingsnøgle.

Regnskabsaflæggelse og revision

Regnskabsaflæggelsen samt takstberegningen er omfattet af den almindelige lovpligtige revision.

Ved regnskabsaflæggelse herunder opgørelsen af over- og underskud skal det sikres, at regnskabet indeholder alle omkostninger og indtægter, der ligger til grund for takstberegningerne. Der skal som minimum for kommunerne laves særskilt opgørelse af over-/underskud, i det omfang dette ikke indgår i det almindelige regnskab.

Over- og underskud opgøres som minimum på **tilbuds- eller målgruppeniveau** (som defineret i tilbudsportalen). Man kan dog også vælge at gå ned på tilbuds-/ ydelsesniveau.

Opgørelse af over- og underskud skal ske efter ensartede principper for de områder i kommunen eller Regionen, som er omfattet af rammeaftalen, og der skal over tid være kontinuitet i metoden.

Afregning og betalingsgang

Kommuner, der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen, indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren. Det er altid handlekommunen, der indgår betalingsaftalen med driftsherren. Det er driftsherren, som udarbejder udkast til betalingsaftalen.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således, at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer, kommunerne og Regionen anvender.

Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- Information om hvem der er handlekommune, samt hvem der er betalingskommune,
- Oversigt over de enkelte ydelser og deres pris, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet,
- Bevillingsomfanget for de enkelte ydelser,
- Startdato og priser for de enkelte ydelser,
- Opsigelsesvarsel.

Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftligt.

Det er som udgangspunkt betalingskommunen, der betaler driftsherren. I de tilfælde, hvor der er usikkerhed om hvem, der rettelig er betalingskommune i forhold til en given borger, indtræder handlekommunen som betalingskommune, indtil det er afklaret hvilken kommune, der rettelig er betalingskommune. Når dette er afklaret kan handlekommunen opkræve refusion ved betalingskommunen.

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne.

Er der uenighed om regningen meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser, såfremt der er fejl i den fremsendte regning. Hvis afregningssystemerne og betalingsgangen skal fungere effektivt, er det vigtigt, at betalingskommunen ikke egenhændigt regulerer i den fremsendte regning.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato under hensyntagen til et opsigelsesvarsel på løbende måned plus en måned.

Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden med mindre andet er aftalt.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato plus et opsigelsesvarsel. Startdatoen svarer til første dag borgeren modtager ydelsen, og ophørsdatoen til sidste dag borgeren modtager ydelsen. For at ligestille kommunale og regionale tilbud med private tilbud skal ophør dog altid varsles med løbende måned plus en måned. Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden medmindre andet er aftalt. F.eks. kan der for særlige tilbud i rammeaftalen aftales, at der alene betales til tidspunktet for ophørsdato, mod at der for den pågældende ydelse beregnes takster med udgangspunkt i en særlig lav belægningsprocent. Der kan her være tale om f.eks. krisecentre, forsorgstilbud eller misbrugstilbud samt visse former for dagtilbud, hvor der er tradition for korte eller afbrudte indskrivningsforløb. Hertil skal det tilføjes, at opsigelsesvarslet for substitutionsbehandling på misbrugsområdet er aftalt til at være 14 dage.

Flyttes en person fra et tilbud, der er givet på grund af ventetid til et aftalt fast tilbud, kan driftsherren af ventetidstilbuddet have ekstra omkostninger forbundet med lukning af tilbuddet. Der kan indgås en aftale om betaling for ventetidstilbuddet ud over den faktiske ophørsdato, hvis driftsherren kan dokumentere omkostninger forbundet med lukning af tilbuddet. Betaling for ventetidstilbud efter ophør kan ikke overstige løbende måned plus en måned.

Afregning og håndtering af forhandlede ændringer af taksten

Fra 2016 anvendes i styringsaftalen begrebet forhandlede ændringer i forhold til en udmeldt takst, for at beskrive det nye forhold, at de årligt udmeldte takster kan danne udgangspunkt for en eventuel forhandling.

Det, at en takst forhandles, betyder, at myndighed og driftsherre forhandler om, hvad der skal til for at levere den ydelse, den enkelte borger er visiteret til. Det vil udelukkende være relevant at forhandle det, der knytter sig direkte til indsatsen for den enkelte borger.

For at kunne forhandle er det nødvendigt, at det for hver takst er synligt, hvor mange direkte støttetimer der gennemsnitligt er indeholdt i taksten. Direkte støttetimer forstås som det antal timer, hvor personalet er tilgængeligt for borgeren.

Forhandlingsrummet er således udmålingen af de direkte personaleressourcer, der skal bruges for at levere ydelsen, og ikke enhedspris eller lønniveau for ressourcen. En forhandling om øvrige omkostningselementer (som f.eks. bygninger og administration) er ikke mulig. Det vil nemlig betyde en prisdiskrimination idet driftsherren ikke kan påvirke disse omkostninger for en enkelt borger.

Forhandlingen kan enten finde sted ved indskrivning eller som følge af en ændring i borgerens behov. Forhandlingen kan både resultere i en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

Takstberegningsgrundlaget skal muliggøre forhandling

En takst beregnes på baggrund af følgende omkostningselementer:

- Lønudgift
- Øvrige driftsudgifter
- Udvikling
- Administration
- Central ledelse og administration
- Tilsyn
- Ejendoms- og Kapitalomkostninger

Forhandlingen tager, jf. ovenstående forståelse af forhandlingsrummet, udelukkende udgangspunkt i den del af taksten, der direkte vedrører indsatsen overfor den enkelte borger. For hver takst anbefales det derfor – uanset takststruktur – at synliggøre i ydelsesbeskrivelsen, hvor mange direkte støttetimer, der i gennemsnit er indeholdt i taksten.

Da det er lønudgiften til fagpersonalet i vagtlag, som er det direkte udtryk for antallet af de direkte støttetimer, skal takstberegningsgrundlaget udformes sådan, at der i praksis kan skelnes mellem lønudgifter til fagpersonale i vagtlag og øvrige lønudgifter (f.eks. lederløn, administrativt og teknisk personale).

Generelt vedrørende forhandlede ændringer

Det angives i betalingsaftalen, hvis der er tale om en forhandlet ændring.

Hvis den forhandlede ændring er midlertidig ophører ændringen på den slutdato, der fremgår af betalingsaftalen. Hvis den forhandlede ændring skal fortsætte, skal driftsherren og handlekommune senest en måned inden udløb indgå aftale herom.

Hvis der ikke fremgår en slutdato af betalingsaftalen, gælder den forhandlede ændring indtil parterne eventuelt forhandler en ny aftale, ud fra ændringer i borgerens behov. Dog gælder de almindelige tidsfrister (løbende måned plus en måned).

Vejledning i beregning af tillægsgydelser/forhandlede ændringer fremgår af appendiks.

Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen

Ved køb og salg af ydelser på tværs af regionsgrænser anbefales, at der udarbejdes en konkret og individuel købskontrakt eller betalingsaftale. Man skal som betalingskommune være opmærksom på, at hvis man køber sig ind i tilbud i en anden region, så er retningslinjerne for rammeaftalen i den pågældende region, som er gældende.

Regulering af mellemkommunale aftaler om forhandlede ændringer

Hvis der er aftalt forhandlede ændringer ved indskrivning, som er en forudsætning for, at borgeren kan rummes i tilbuddet, så fortsætter disse, så længe behovet for indsatsen er uændret. Skulle en handlekommune ønske at opsigte aftalen, må denne sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud. Betalingsforpligtigheden for tillægsydelsen videreføres indtil borgeren er fraflyttet tilbuddet.

Efter indskrivning kan der opstå behov for at indsatsen ændres.

Hvis der opstår behov for en øget indsats efter indskrivning, der gør at borgeren ikke kan rummes inden for tilbuddets ordinære takst, meddeler driftsherren handlekommunen, at der er behov for en ændring i form af en tillægsydelse. Den ekstra ydelse til dækning af det opståede behov har virkning fra det tidspunkt, hvor driftsherren meddeler handlekommunen behov for tillægsydelse.

Handlekommunen skal senest én måned efter henvendelsen fra driftsherren give endelig meddelelse om godkendelse eller delvis godkendelse af tillægsydelse. Ved manglende reaktion fra handlekommunen indenfor denne periode, betragtes tillægsydelsen som godkendt.

Såfremt tillægsydelse ikke godkendes, og borgeren dermed ikke kan rummes i tilbuddet, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud. Såfremt borgeren ikke er fraflyttet tilbuddet 4 måneder efter henvendelse om tillægsydelse fra driftsherren, finansieres tillægsydelsen derefter af betalingskommunen.

Hvis udfører i det daglige arbejde med borgeren oplever, at borgerens behov har ændret sig vedvarende, således at indsatsen kan reduceres, har driftsherren pligt til at meddele dette til myndighed, hvorefter der aftales ændringer i indsatsen.

Der kan også være tilfælde, hvor myndighed ved opfølgingsmøder med borgeren vurderer, at borgerens behov har ændret sig, således at indsatsen kan reduceres. I sådanne tilfælde kan der indledes forhandling med udfører, der vurderer om borgeren kan rummes i tilbuddet med en reduceret indsats. Driftsherren skal senest én måned efter henvendelse give en meddelelse om, hvorvidt borgeren kan rummes i tilbuddet med en reduceret indsats, og om der kan indledes forhandling herom. Er dette ikke tilfældet, må myndighed enten opretholde den eksisterende indsats, eller sikre at borgeren visiteres til et andet tilbud.

Særligt vedr. beboeres evt. egenbetaling

For botilbud til voksne kommer det som ofte på tale, at beboeren skal betale en "husleje" for opholdet (egenbetaling). På visse områder er fastsættelsen af beboeregenbetaling regelstyret (ved varige botilbud) og i andre tilfælde er fastsættelsen af betalingen til genstand for en konkret skønsudøvelsen (ved midlertidige botilbud).

Det er handlekommunen (som bestiller), der har kompetencen til at sætte beboeren i betaling og opkræve beboeren. Således er disse indtægter fra beboerne botilbuddet uvedkommende og indregnes således som

udgangspunkt ikke i botilbuddets budget og dermed ikke i taksten. Der er tale om et anliggende mellem handlekommunen (som bestiller) og beboeren.⁸

Ovenstående er i overensstemmelse med "Fælles vejledning fra KL og Amtsrådsforeningen om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet (oktober, 2005)", hvoraf det fremgår at:

"Udgifterne opgøres ... som udgangspunkt "bruttoficeret" og [er] baseret på, at samtlige udgifter forbundet med driften af tilbuddet opkræves via taksten. Det betyder, at brugernes/ beboernes betalinger for ydelser som hovedregel afregnes med vedkommendes handle-/ hjemkommune. Disse omfatter: ...

- Boligbetaling (SEL § 163) / Husleje (Kap. 3 i Lov om leje af almene boliger)
- Madfremstilling (SEL § 161, stk. 3)

For så vidt angår boligbetaling/ husleje *tilvejebringes* beregningsgrundlaget af driftsherren."

Af vejledningen fremgår det således, at ovenstående omkostningerne skal medtages i takstberegningen. Det er efterfølgende op til kommunerne, at opkræve betaling hos beboerne til dækning af disse omkostninger.

På visse tilbud står tilbuddet selv for tilberedningen/forarbejdningen af beboernes kost. Forarbejdningen af kost kan organiseres på forskellig vis, f.eks. i storkøkken med egentligt køkkenpersonale eller ude i afdelingerne som en integreret del af afdelingens øvrige virke. Uanset organiseringen i tilbuddet indregnes tilbuddets lønudgifter samt andre udgifter, der er relateret til fremstillingen af kosten, i tilbuddets budget.

Det komme på tale, at voksne beboere bliver sat i betaling for den forarbejdning, der ske i forbindelse med tilberedning af mad til beboerne i et botilbud. Betalingen kan betegnes som et kostforarbejdningsbidrag. Det er ligeledes handlekommunen, der har myndighed til at afgøre, om en beboer ud fra en konkret vurdering skal betale et kostforarbejdningsbidrag. Således indregnes indtægter fra kostforarbejdningsbidrag ikke i budgettet for botilbuddet. Der er altså også her tale om et anliggende mellem beboeren og handlekommunen (som bestiller). Handlekommunen opkræver beboeren for et evt. kostforarbejdningsbidrag.

I alle tilfælde betaler de voksne beboere selv de direkte omkostninger til de råvarer, der indgår i deres kost. Der budgetteres således som udgangspunkt ikke med disse råvareomkostninger til de voksne.

Driftsherren er forpligtiget til at give handlekommunen (som bestiller) de oplysninger vedrørende boligen, som indgår i fastsættelsen af beboerens egenbetaling for ophold og kostforarbejdningsbidrag.

---

⁸ Dog kan en driftsherrekommune vælge at beregne sine takster, således at indtægter fra beboernes betaling for husleje er modregnet i taksten. Såfremt denne beregningsmetode anvendes, skal det fremgå ved en note i forbindelse med indberetningen af taksterne til rammeaftalen.

Aftaler om oprettelse og lukning af tilbud

Etablering af nye tilbud

Omkostninger ved udvikling af nye ydelser kan ikke indregnes i taksterne for eksisterende ydelser.

Det er forbundet med opstartsomkostninger at udvikle nye tilbud (herunder større forandringer af allerede eksisterende tilbud). Nystartede tilbud kan derfor budgettere med en lavere belægningsprocent i forbindelse med takstfastsættelsen i første driftsår, samtidigt med at driftsherren kan afskrive eventuelle driftstab fra første driftsår over en årrække på tre år frem for normalt et år.

Forudsætninger for permanente lukninger

Driftsherren har mulighed for hurtig lukning af tilbud/ydelse med lav belægningsprocent, men med orientering pr. brev/mail til den adm. styregruppe med en høringsperiode på 1 måned. Derefter træffes den endelige beslutning af driftsherren.

Høringssvaret har ikke opsættende virkning, men indgår som bidrag til driftsherrens endelige beslutning.

Økonomiske konsekvenser

Fordeling af evt. underskud (evt. overskud håndteres på samme vis):

Et underskud ved lukning af et rammeaftaletilbud dækkes ved, at underskuddet henføres til andre rammeaftaletilbud hos driftsherren.

Underskuddet skal dækkes ind ved, at driftsherren trækker på en eventuel hensættelse ved driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, eller ved at der forekommer en takststigning ved de øvrige rammeaftaletilbud.

I de tilfælde, hvor der ikke er andre rammeaftaletilbud ved driftsherren, der kan dække underskuddet, kan underskuddet lægges ud af kommunekassen, finansieret af takststigninger i næste takstår. Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Hvis et underskud i Regionen ikke kan dækkes af de samlede hensættelser på øvrige tilbud, må underskuddet hensættes på status og indregnes i øvrige rammeaftaletakster efter ovenstående principper.

Aftalemodellen foranlediger i videst udstrækning, at driftsherren udviser økonomisk ansvarlighed.

Særligt omkring håndtering af midlertidig overbelægning

I forbindelse med Socialtilsyn Nord's re-godkendelse af de sociale tilbud, er det blevet tydeligt for de nordjyske kommunale og regionale driftsherrer, at dele af den praksis, som kommunerne og regionen har udviklet indenfor rammerne af styringsaftalen, ikke altid harmonerer med socialtilsynets forpligtelser. Indenfor de nuværende aftalerammer har det vist sig vanskeligt at håndtere midlertidig overbelægning på tilbuddene på en hensigtsmæssig måde, idet der ikke altid er overensstemmelse mellem det antal pladser, der fremgår af rammeaftalen, og det antal pladser, der figurerer på Tilbudsportalen. Kommunerne, Region Nordjylland og Socialtilsyn Nord håndterer udfordringen som angivet i nedenstående.

Håndtering af midlertidig overbelægning – merkapacitet

Den samlede og permanente udbudte kapacitet aftales i regi af styringsaftalen. I henhold til lovgivningen om socialtilsyn skal alle fysiske pladser, der ønskes anvendt, godkendes af tilsynet og indberettes til Tilbudsportalen. Det er imidlertid ikke givet, at der skal være overensstemmelse mellem antallet af pladser, der indberettes til Tilbudsportalen og de pladser, der årligt aftales i regi af rammeaftalen. Der kan derfor være en ekstra kapacitet, idet antallet af permanente pladser, der udbydes i rammeaftalen, kan være lavere end det faktiske og fysiske antal pladser på tilbuddene, der er godkendt af tilsynet

Der er enighed om, at den ekstra kapacitet kan anvendes i forbindelse med midlertidig overbelægning. Således kan driftsherren handle hurtigt i akutte sager og sikre en høj grad af tilgængelighed til gavn for såvel borger, myndighed som for tilbud.

Driftsherren er ved enhver tilpasning af kapaciteten – hvad enten der er tale om op- eller nedjustering - opmærksom på at sikre, at der er sammenhæng mellem pris og kvaliteten i indsatsen. Driftsherren stiller de nødvendige ressourcer til rådighed i opgaveløsningen, så den enkelte borger er garanteret den samme faglige kvalitet i indsatsen.

Driftsherren skal være opmærksom på, at såfremt den ekstra kapacitet udnyttes mere permanent, så indmeldes dette og behandles som en permanent ændring i forbindelse med de årlige kommunale indmeldinger til kommende års rammeaftale.

For at sikre en effektiv drift af tilbuddene, beregnes taksten for tilbud med ekstra den kapacitet på baggrund af den permanente kapacitet og dermed antallet af pladser, der er aftalt i rammeaftaleregion. Budgettet, der indberettes til Tilbudsportalen, fastlægges på baggrund af den beregnede takst multipliceret med det fulde antal pladser, der ønskes anvendt, og som tilsynet har godkendt.

Ydelser der ikke er omfattet af styringsaftalen

Tilbuddene, der er omfattet af styringsaftalen, kan levere ydelser, der ikke er omfattet af styringsaftalen. Dette gælder bl.a. VISO-ydelser og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb (STU).

Har en driftsherren anden virksomhed, skal denne virksomhed være fuldt finansieret. Det gælder eksempelvis tilbud, der udover deres almindelige daglige drift og ydelser også er VISO-leverandør.

En række af de sociale tilbud og undervisningstilbud, der er omfattet af rammeaftalen, driver også særligt tilrettelagte ungdomsuddannelsesforløb (STU). Det sker efter individuel aftale med den enkelte kommune.

Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud

En kommunalbestyrelse har én gang i hver valgperiode mulighed for at overtage sociale tilbud eller undervisningstilbud, der ligger i kommunen, men drives af Regionsrådet. En kommune, der ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal i henhold til lovgivningen meddele dette til Regionen senest den 1. januar i valgperiodens 3. år. Overtagelse skal ske senest den 1. januar i valgperiodens 4. år.

Overtagelsen af et tilbud skal drøftes i forbindelse med den årlige rammeaftale, og overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen.

En kommune, som ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal tilkendegive ønsket i forbindelse med indmeldingerne til rammeaftalen for valgperiodens 3. år. Det vil for indeværende valgperiode (2014-2017) sige rammeaftalen for 2016.

Overtagelse af et regionalt drevet tilbud skal ske i henhold til bestemmelserne i lov om virksomhedsoverdragelse, og der skal i hvert enkelt tilfælde udarbejdes en konkret og individuel plan for overtagelse.

Appendix til specifikationsaftalen

Principper for fordeling af omkostninger

I forbindelse med selve takstberegningen går øvelsen ud på, at henføre alle relevante omkostninger til omkostningssteder, der er direkte brugerrelateret. Dvs. at alle relevante omkostninger skal føres ud på de hovedydelse, der udbydes af myndigheden. Dette sker via brugen af hhv. endelige-, midlertidige- og eksterne omkostningssteder. Fordelingen til disse omkostningssteder kan ske enten direkte eller via fordelingsnøgler.

Definitionen på omkostningssteder er:

Endelige omkostningssteder

- De endelige omkostningsstederne er de forskellige afdelinger/institutioner der udbyder ydelser.
(Der skal være et endelig omkostningssted pr. hovedydelse)

Midlertidige omkostningssteder

- Ikke ydelsesrelaterede afdelinger (serviceafdelinger mm)
- Omkostningstyper, som ikke kan tilskrives en egentlig geografi (fx forrentning og afskrivninger).

Eksterne omkostningssteder

- Omkostningssteder der ikke skal indgå i takstberegningen (f.eks. Myndighedsrelaterede omkostninger)

Størstedelen af taksten vil bestå af lønomkostninger ude på det pågældende tilbud. Disse lønomkostninger kan f.eks. indeholde løn til fagpersonale, der ofte er direkte tilknyttet en ydelse/afdeling. Om lønomkostningerne på tilbuddet befinder sig på endelige eller midlertidige omkostningssteder afhænger af, om tilbuddet leverer én eller flere hovedydelser. Hvis tilbuddet kun leverer én ydelse, vil alle lønomkostninger på tilbuddet allerede i udgangspunktet, befinde sig på det endelige omkostningssted. Hvis tilbuddet udbyder flere ydelser, skal den samlede lønomkostning deles ud på de forskellige ydelser efter relevante fordelingsnøgler. Selve tilbuddet er i dette tilfælde et midlertidigt omkostningssted.

Lønomkostninger til teknikere, administration og ledelse, vil ofte skulle dække flere afdelinger eller ydelser, og er dermed at betragte som et midlertidigt omkostningssted.

Eksempel på takstberegning

Afdeling A har et beregningsgrundlag på **12.299.400** kr.

Hvis afdeling A har 20 døgnpladser og der forudsættes en belægning på 95 %, bliver der en takst på:

$$\left(\frac{\left(\frac{12.299.400}{20 * 0,95} \right)}{365} \right) = 1.773,53 \text{ kr. pr. døgn}$$

Eksempel på håndtering af over og underskud

I det følgende opstilles et eksempel, der illustrer anvendelsen af principperne for håndtering af overskud og underskud. Budgetteret belægningsprocent er fastsat til 95 %. I tabel 1 fremgår budgettet for Tilbud X for 2012. Det ordinære budget udgør i alt 8 mio. kr.

Budget 2012 for Tilbud X i kr.:

Lønoms-kostninger:	6.500.000
Ejendoms-kostninger:	675.000
Øvrige omkostninger:	825.000
= Ordinært bruttobudget i alt:	8.000.000

Nedenfor er regnskabsresultatet for tilbuddet opstillet. Som det fremgår, har tilbuddet præsteret et overskud på 770.000 kr. i 2012 svarende til 9,6 % af årets ordinære budget.

Tabel 2: Regnskab 2012 for Tilbud X i kr.:

Indtægter:	8.418.000
- Lønoms-kostninger:	6.236.000
- Ejendoms-kostninger:	611.000
- Øvrige omkostninger:	801.000
= Årets resultat (overskud)	770.000
Overskud lft. ordinært budget:	9,6 %

Overskuddet på 9,6 % af beregningsgrundlaget, er altså større end grænsen på de 5 %. Dette indebærer, at kun en del af overskuddet (400.000 kr.) kan hensættes, da der som beskrevet ovenfor, maksimalt kan hensættes 5 %. De resterende 370.000 kr. vil typisk indgå i takstberegningen for 2014 som en indtægt, der reducerer taksten.

Principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser

Styringsaftalen anviser de almindelige principper for beregning af takster for hovedydelser. I nedenstående beskrives de aftalte principperne for takstfastsættelse af tillægsydelser.

Fra 2016 anvendes i styringsaftalen begrebet forhandlede ændringer i forhold til en udmeldt takst, for at beskrive det nye forhold, at de årligt udmeldte takster kan danne udgangspunkt for en eventuel forhandling. En forhandlet ændring er enten en tillægsydelse eller en reduktion i indsatsen.

De nedenstående beskrivelser af hvordan tillægsydelser takstfastsættes, kan finde anvendelse både ved tillægsydelser eller reduktion i indsatsen. Der kan således være tale om både positive og "negative" tillægsydelser. Ordlyden i dette appendiks er ikke i øvrigt ændret i forhold til tidligere.

Formålet med fælles principper

Formålet er, at principperne for takstfastsættelsen på tillægsydelser i kommunerne og regionen bliver ensrettet og at der skabes gennemskuelighed i ydelserne for bestiller (myndighed/handlekommunen). Der er enighed om, at taksten for tillægsydelsen skal dække de omkostninger, der er forbundet med den tillægsydelse, der leveres til den enkelte bruger. Ambitionen er, at aftaler vedrørende tillægsydelser skal omhandle indholdet og omfanget af tillægsydelserne, og ikke hvordan tillægsydelserne skal beregnes; principperne er således fastlagt på forhånd med nærværende beskrivelse, ligesom der opstilles en model for beregning af tillægsydelserne. Hermed sikres en ensartethed og smidighed ved indgåelsen af aftaler om tillægsydelser. Det skal understreges, at betalingskommunen skal underrettes hurtigst muligt i forbindelse med, at der opnås enighed om at sætte tillægsydelser i værk, såfremt betalingskommunen er forskellig fra handlekommunen.

Definition af tillægsydelser

Tillægsydelser er ekstraordinære ydelser, der ligger udenfor det, der tilbydes indenfor hovedydelser. Der kan her være tale om ydelser, der ikke allerede tilbydes i hovedydelser (f.eks. ledsagelse, rådgivning eller psykologbistand), eller blot flere enheder af et delelement af en ydelse (f.eks. ekstra pleje eller opsyn).

Takster på tillægsydelser

Der skal ved takstberegningen for hovedydelser ikke budgetteres med omkostninger forbundet med tillægsydelser. Det forudsættes, at indtægter og udgifter forbundet med tillægsydelser balancerer.

I det følgende vil principperne og en model for beregningen af tillægsydelser blive uddybet.

Principperne for beregning af takster på tillægsydelser

Taksten for en given tillægsydelse skal grundlæggende beregnes som en *marginalomkostning*, i det de faste omkostninger er dækket via taksten på hovedydelsen. Det betyder, at taksten for en given tillægsydelse udgør omkostningen for én enhed (time, dag, uge, år, stk., mm) af tillægsydelsen. Beregningen af taksten kan foregå på en af følgende to måder:

1. Som en fast pris for et stk. klart defineret tillægsydelse, afregnet efter faktura (fx ekstern konsulent bistand, ridetimer, svømmetimer o. lign.),
2. eller som timeafregning (ATA-time) for en leveret tillægsydelse.

I begge tilfælde gælder det, at der er tale om en ydelse leveret til den enkelte bruger. Leverandøren udarbejder på denne baggrund en prisberegning, og er i forbindelse med beregningen forpligtet at følge de aftalte principper. I det følgende tages der således udgangspunkt i det andet punkt herover, hvor en enhed er lig en ansigt til ansigtstid (ATA-time). Med ATA menes der direkte på stedet hos brugeren, hvor tillægsydelsen leveres – tid til administration er således ikke medtaget. En ATA-time er 60 minutter.

Fastsættelse af en ATA-timetakst

Prisfastsættelsen af tillægsydelsen skal være sammensat af medgået tid og omkostninger direkte henført til ansættelsesforholdet for det personale, der leverer tillægsydelsen. Prisen skal være aftalt individuelt for den enkelte bruger mellem bestiller (handlekommune) og leverandør (kommune eller region).

Ved beregning af en tillægsydelse kan der således med fordel benyttes en *ATA-timetakst*. Taksten for den givne tillægsydelse kan beregnes på baggrund af omkostningerne henført til den eller de medarbejder(e), der leverer ydelsen. I forlængelse heraf er det vigtigt, at alle relevante følgeomkostninger indregnes, så taksten for tillægsydelsen dækker de omkostningerne, som er forbundet med ansættelsesforholdet for de medarbejdere, der leverer tillægsydelsen. Således skal medarbejdernes egentlige løn, pension, ATP og særlige feriegodtgørelse indgå i beregningen. Endvidere skal ATA-timetaksten korrigeres for fravær i forbindelse med ferie, fri- og søgnehellidage, sygdom, pauser og møder/kurser m.v.

Det vil være meget tungt rent administrativt at beregne en konkret ATA-timetakst for netop den eller de givne medarbejder(e), der leverer en konkret tillægsydelse på et givent tidspunkt. I stedet for at tage udgangspunkt i den enkelte medarbejder, når taksten skal beregnes, tages der derfor udgangspunkt i den personalekategori, som medarbejderen, der leverer tillægsydelsen, tilhører. Der skal derfor som minimum udregnes en takst pr. personalekategori. Personalekategorien skal fastsættes ud fra en rimelighedsbetragtning. Det er også nødvendigt at tage højde for, at der er forskel i omkostningerne til medarbejderen alt efter hvilket tidspunkt på døgnet tillægsydelsen leveres. Således bliver taksten på tillægsydelsen højere, hvis tillægsydelsen leveres udenfor normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00).

Endvidere er der variable følgeomkostninger som følge af ekstra ansatte f.eks. merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m., der skal medregnes i forbindelse med takstberegningen. En model for takstberegning kan se ud som følger i næste afsnit.

Model til beregning af takster på tillægsydelser

Som nævnt tager indeværende vejledning udgangspunkt i en ATA-timetakst. For at opstille en model for beregningen af ATA-timetaksten, er det nødvendigt at opstille de elementer, som beregningsmodellen skal indeholde. Af ovenstående kan følgende elementer opstilles:

- personalekategori – typisk sosu-medarbejdere eller specialpædagoger
- lønomkostning i alt – dog ekskl. arbejdstidsbestemte tillæg
- korrektion for fravær i forbindelse med ferie, sygdom, kurser, møder m.m.
- døgnkoefficient (korrektionsfaktor) (d)
- variable følgeomkostninger (vfo)

Ud fra de oplyste elementer kan der således opstilles følgende model:

$$\text{ATA-timetakst} = \text{timeomkostning}^* (1 + d + vfo)$$

NB: d og vfo indgår i formlen som decimaler – derfor plus en.

hvor:

- timeomkostningen (beregnes altid indenfor hverdage fra klokken 06.00 – 17.00) er afhængig af hvilken personalekategori (og heraf følgende lønomkostning), der leverer ydelsen samt en korrektion relateret til den tid, der leveres direkte til brugeren, og
- døgnkoefficienten skal korrigeres for, hvorvidt tillægsydelsen leveres indenfor normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00) eller i et andet tidsrum.
- Det variable overhead dækker et merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m.

For at sikre den største grad af gennemsækelighed af ovenstående model er det af stor betydning, at der er enighed om, hvordan timeomkostningen, døgnkoefficient og variable følge omkostninger beregnes.

Der er ikke faste retningslinier vedrørende, hvorvidt timeomkostningen for en personalekategori skal beregnes for det enkelte tilbud eller overordnet for leverandøren. For enkelthedens skyld vil der i det følgende tages udgangspunkt i, at timeomkostningen beregnes for det enkelte tilbud. Vel vidende at dette er et større arbejde, er det alt andet lige mest hensigtsmæssigt, hvis takstberegningen foretages så tæt på slutbrugeren som muligt, da taksten skal afspejle de reelle omkostninger bedst muligt.

Der stilles ikke krav om, at den enkelte leverandør samlet tager udgangspunkt i alle leverandørens tilbud, eller i de enkelte tilbud. Den enkelte leverandør må selv fastlægge sin praksis.

Beregning af timeomkostningen

Timeomkostningen er bl.a. afhængig af hvilken personalekategori, der er tale om (og heraf følgende lønomkostning).

Leverandøren skal finde den aktuelle årlige gennemsnitlige bruttoløn for en fuldtidsansat medarbejder indenfor den enkelte personalekategori ved tilbudet.⁹ Med bruttoløn menes den gennemsnitlige aktuelle løn før skat plus pension, ATP og særlig feriegodtgørelse. Da udgangspunktet er normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00), forudsættes det, at der ikke er indregnet arbejdstidsbestemte tillæg i den gennemsnitlige bruttoløn:¹⁰ Hvis der gives faste tillæg som kompensation for skæve arbejdstider, skal disse ligeledes trækkes ud af bruttolønnen, da døgnkoefficienten kompenserer for skæve arbejdstider.

Et eksempel på beregningen af en gennemsnitlig bruttoløn (dagtimer) ved et tilbud kan se ud som følger:

Tilbudet Solgaarden skal beregne den gennemsnitlige bruttoløn for de 7 socialpædagoger, der skal levere tillægsydelser i '07. For enkelthedens skyld antages det, at de 7 kun arbejder på hverdage fra klokken 06.00 til 17.00. De 7 får således ikke kompensation for skæve arbejdstider o. lign.

Den samlede bruttoløn til de 7 er i '07: 2.127.579 kroner

Imidlertid er de tre socialpædagoger ansat på deltid – her 30 timer/uge.

⁹ Hvis der eksempelvis er tale om, at det ofte er medarbejdere med høj anciennitet og dermed de løntunge medarbejdere, der udfører tillægsydelserne, skal der ikke tages udgangspunkt i en gennemsnitsløn, men derimod de høje slutlønninger.

¹⁰ Det vil være muligt med et særudtræk el. lign. fra lønsystemet, der både indeholder koder for personalekategori og arbejdssted.

For at finde den gennemsnitlige årlige bruttoløn for de 7 socialpædagoger, er vi nødt til at indregne, hvad de tre deltidsansatte løn havde været, hvis de var på fuld tid. Dette kan gøres således:

$$\frac{37 \text{ timer} * 7}{(3*30)+(4*37)} * 2.127.579 \text{ kroner} = 2.315.307 \text{ kroner}$$

Af ovenstående regnestykke kan udledes, at hvis alle 7 socialpædagoger havde været på fuld tid, ville deres samlede bruttoløn i '07 være 2.315.307 kroner.

Den gennemsnitlige årlige bruttoløn findes ved at dividere med 7 = 330.758 kroner

Når bruttoårslønnen er fundet, skal der som nævnt korrigeres for fravær i forbindelse med ferie-, fri- og søgnehellidage, sygdom, øvrigt fravær, pauser og møder/kurser. I den forbindelse er der konsensus i takstgruppen om, at bruttoårslønnen kan divideres med 1282 timer for at korrigeres for disse elementer, når ATA-timetaksten beregnes. Vælges denne metode, skal valget altid være begrundet.

En begrundelse er eksempelvis, at der ikke umiddelbart findes beregninger for det nævnte fravær: Det overenskomstmæssige fravær ligger som udgangspunkt fast, men sygdom, møder og kurser kan variere meget fra tilbud til tilbud og over årene. Den enkelte leverandør kan, frem for at benytte den nævnte metode, vælge at foretage en egentlig beregning. Såfremt leverandøren vælger denne fremgangsmåde, skal denne dog også begrundes og dokumenteres.

Med udgangspunkt i ovenstående eksempel kan timeomkostningen beregnes således:

$$\text{Timeomkostning} = \frac{330.758 \text{ kroner}}{1282 \text{ timer}} = 258 \text{ kroner}$$

Den timeomkostning, som er udregnet i ovenstående eksempel, er altså prisen for en times (60 min.) leveret tillægsydelse på stedet hos brugeren (ATA-tid) inden for normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00).

Når timeomkostningen er fundet, skal denne som det fremgår af modellen ovenfor ganges med døgnkoefficienten plus de variable følgeomkostninger.

Døgnkoefficienten

I de tilfælde hvor tillægssydelse leveres inden for normal arbejdstid, vil døgnkoefficienten kunne sættes til nul. Døgnkoefficienten skal altså korrigeres for, hvorvidt en tillægsydelse leveres uden for normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00)

I forlængelse af ovenstående kan der så at sige opereres med to scenarier:

- Nemlig et hvor der udarbejdes en generel gennemsnitlig døgnkoefficient, som timetaksten altid korrigeres med – også i dagtimerne,
- eller et scenario hvor der tages udgangspunkt i det tidsrum, hvor en konkret tillægsydelse er leveret, og korrigeres med en døgnkoefficient, der relaterer sig til det konkrete tidsrum.

Da taksten for tillægsydelse bør beregnes så tæt på slutbrugeren som muligt, skal den sidstnævnte løsning benyttes. I forlængelse heraf er det besluttet, at den enkelte leverandør selv kan vælge niveauet for differentiering, dog skal der som minimum regnes med to koefficienter: En dagskoefficient og en koefficient for øvrig tid.¹¹ Den enkelte leverandør skal selv beregne koefficienterne, da disse er afhængige af, hvilke personalekategorier der leverer tillægsydelse.

Vær opmærksom på følgende forhold i forbindelse med døgnkoefficienten:

Det bør fremgå af den konkrete aftale vedrørende en tillægsydelse, at timetaksten er afhængig af, hvorvidt tillægsydelsen leveres indenfor normal arbejdstid (hverdag fra klokken 06.00 – 17.00), eller om tillægsydelsen også leveres på andre tidspunkter.

Hvorfor en døgnkoefficient?

Døgnkoefficienten skal dække de omkostninger det afleder, hvis en tillægsydelse skal leveres uden for normal arbejdstid (hverdage fra klokken 06.00 – 17.00). Meromkostningerne vil typisk bestå af:

- kroneomkostninger, i form af et tidsbestemt tillæg til den personalekategori, der leverer tillægsydelse.

Men kan også bestå af tid:

- eksempel hvis der er en reduktion i normtiden for personalekategorien, der leverer tillægsydelsen, ved timer, der leveres udenfor normal arbejdstid.

Eller en sammensætning af begge ovenstående punkter.

Døgnkoefficienten tager altså højde for, på hvilket tidspunkt for døgnet tillægsydelsen leveres, og om tillægsydelsen leveres på en hverdag eller en søgne-/helligdag m.v.

Vejledningen opstiller ikke en konkret model for, hvorledes døgnkoefficienten skal beregnes, da dette eksempelvis vil være afhængigt af den enkelte personalekategoris overenskomst. Det er dog meget vigtigt at døgnkoefficienten indregnes, da der er stor forskel på ATA-timetaksten alt efter hvilket tidspunktet tillægsydelsen leveres.

I indeværende vejledning er det besluttet, at der som minimum skal benyttes to døgnkoefficienter.

I det tilfælde, hvor leveringen af en tillægsydelse overskrider skellet mellem eksempelvis dag- og aftenvag, bliver det nødvendigt at opdele timerne, således prisen for leveringen af den konkrete tillægsydelse er sammensat af en dag- og en aftenstakst.¹²

Det anbefales, at tillægsydelse afregnes i antal leverede timer pr. uge.

Variable følgeomkostninger

¹¹ I dette tilfælde vil dagskoefficienten alt andet lige, når indeværende vejledning følges, være nul.

¹² Forudsat at der er en døgnkoefficient for en aftenstakst (aftenskoefficient). Ellers benyttes døgnkoefficienten for øvrig tid.

Som det fremgår herover skal døgnkoefficienten lægges sammen med den procent, der udgør de variable følgeomkostninger, vfo (f.eks. merforbrug af midler til personaleudvikling og personaleforsikringer samt diverse som administration m.m.), inden det ganges med timeomkostningen. Da dette vil være et stort arbejde at fastlægge den præcise procent for de variable følgeomkostninger, og resultatet næppe vil stå mål med indsatsen, er det hensigtsmæssigt, at der anslås en bestemt procent, som skal gøre det ud for de variable følgeomkostninger.

Den aftale procent er 5 pct.: Fordelt med 2 pct. til kompetenceudvikling af personalet, 2 pct. til personaleforsikringer samt 1 pct. til diverse.

Afrunding

Ud fra ovenstående beskrivelse er det således muligt, nu at udregne en ATA-timetakst på tillægsydelser ud fra følgende model:

$$\text{ATA-timetakst} = \text{timeomkostning} * (1 + d + \text{vfo})$$

Det skal anføres, at såfremt der er udlæg afregnet via faktura, forbundet med leveringen af tillægsydelsen, skal disse lægges til afregningen af tillægsydelsen.

I og med at indeværende fastsætter principperne og en model for takstberegningen af tillægsydelser, er det, der skal fokuseres på i forbindelse med aftaleindgåelse om leveringen af tillægsydelser følgende:

- Antal timer der på ugebasis skal leveres til brugeren ATA.
- Hvad er stillingskategorien for den/de medarbejder(e), der skal levere tillægsydelsen.
- Skal tillægsydelsen også leveres uden for normal arbejdstid, og i givet fald hvornår.

Det forudsættes, at beregningsgrundlaget for en ATA-timetaksten altid er velbegrundet og revider- og dokumenterbart.

Sekretariat
for rammeaftaler

Bilag 4 Specifikation til Udviklingsstrategien

1. januar

2017

Specifikation til Udviklingsstrategien er en uddybning af Udviklingsstrategien, som er den ene del af den samlede rammeaftale for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet

**En del af Rammeaftalen 2017,
Nordjylland**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde	1
2.1 Efterspørgsel efter tilbud til konkrete målgrupper	1
2.2 Udvikling i kapacitet	2
3. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet	2
3.1 Center for Døvblindhed og Høretab	2
3.2 Institut for Syn og Hørelse	3
3.3 Taleinstituttet/HjerneskadeCenter Nordjylland	3
4. Status for særlige tilbudstyper	3
4.1 Børnehus Nord	3
4.2 Socialtilsyn Nord	4
4.3 Udviklingsplan for Sødisebakke	4
4.4 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger	4

1. Indledning

Specifikation til Udviklingsstrategien uddyber baggrunden for udviklingsstrategien, og er dermed primært rettet mod det administrative niveau i de nordjyske kommuner og regionen.

Specifikationen er blandt andet udarbejdet på baggrund af de nordjyske kommuners og regionens indmeldinger om forventninger til behov og udviklingstendenser for de tilbud og målgrupper, der er omfattet af Rammeaftalen. På baggrund af kommunernes indmeldinger sættes der i specifikationen fokus på følgende:

- ♦ Hovedtendenser på specialundervisningsområdet
- ♦ Hovedtendenser på det specialiserede socialområde
- ♦ Status for særlige tilbudstyper, herunder Børnehus Nord, Socialtilsyn Nord

2. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde

2.1 Efterspørgsel efter tilbud til konkrete målgrupper

Kommunerne melder, at der overordnet er overensstemmelse mellem efterspørgsel og udbud af højt specialiserede sociale tilbud i Nordjylland. Der meldes således ikke om nye udfordringer på tværs af kommunerne i forhold til sammenhængen mellem efterspørgsel og udbud på specifikke målgrupper.

Der er dog flere kommuner, der fortsat melder om udfordringer i forhold til misbrugsmålgruppen. Misbrug blev udpeget som fokusområde med Udviklingsstrategien 2016, og der er igangsat et arbejde, der skal komme med forslag til håndtering af de udfordringer kommunerne oplever i forhold til misbrugsområdet. Dette arbejde fortsættes i 2017.

Enkelte kommuner peger derudover på følgende opmærksomhedspunkter:

- Der opleves udfordringer med at finde egnede boliger eller boformer til hjemløse, hvilket bl.a. hænger sammen med at det er svært at finde fleksible og billige boliger og at der er større efterspørgsel herefter som følge af bl.a. kontanthjælpsreformen
- Der opleves udfordringer i forhold til målgrupperne borgere med udviklingsforstyrrelser samt borgere med psykiske vanskeligheder. Der er dog ikke sammenhæng mellem de enkelte kommuners udfordringer. Eksempelvis melder en kommune om, at der mangler § 108 pladser til borgere med udviklingsforstyrrelser og til borgere med psykiske vanskeligheder mens en anden kommune melder om at de ser børn, der er blevet diagnosticeret forkert
- Det kan være vanskeligt at få tilgodeset den gruppe af borgere som har en kompleks kombination af funktionsnedsættelser og/eller sociale problemer. Fx borgere med en sjælden funktionsnedsættelse og sociale problemer
- Det er problematisk at finde relevante pladser til yngre dementer
- Der mangler et tilbud til de allerdårligste psykiatriske patienter, som skal udskrives fra Børnepsykiatri

Det vurderes, at det på nuværende tidspunkt ikke er nødvendigt at igangsætte særlige tiltag på tværs af kommunerne i forhold til ovenstående opmærksomhedspunkter, eftersom der er tale om enkeltstående udfordringer, som indmeldes af en eller to kommuner. Kommunerne opfordres dog til at rejse det over for Den Administrative Styregruppe, hvis der skulle ske ændringer, der gør, at det bliver nødvendigt med et fælleskommunalt fokus.

2.2 Udvikling i kapacitet

Forventningerne til den kapacitet som planlægges udbudt tegner sig nogenlunde stabilt. Der er således kun planlagt få ændringer i kapaciteten for de tilbud, der er omfattet af rammeaftalen for 2017.

Tomme pladser

De nordjyske driftsherrer har løbende opmærksomhed på tomme pladser, hvilket gør at kapacitetsudfordringer håndteres, så snart de opstår. Enkelte driftsherrer har meldt om ledige pladser, men primært i et omfang, hvor driftsherren vurderer, at kunne håndtere det uden kapacitetstilpasninger. Region Nordjylland har dog indmeldt kapacitetstilpasninger på Center for Døvblindhed og Høretab, afdeling Bøgehuset som følge af stigende efterspørgsel. Kapaciteten reduceres fra 8 til 6 pladser. Driftsherren vurderer at, ydelsen fortsat kan varetages fagligt og økonomisk bæredygtigt efter tilpasningen, men at det ikke er muligt at nedjustere kapaciteten yderligere uden at det går ud over den faglige og økonomiske bæredygtighed.

Venteliste

To driftsherrer melder om ventelister. Det drejer sig om Frederikshavns Kommune der melder om pres på kvindekricecenter-pladser og om Aalborg Ældre- og Handicapforvaltningen der oplever en stigende efterspørgsel på pladser til børn, unge og voksne med autismespektrumsforstyrrelser samt til unge og voksne med psykiske vanskeligheder. Begge driftsherrer arbejder på at løse udfordringerne. Udfordringen vedrørende kvindekricecentre har samtidig været drøftet i Den Administrative Styregruppe, og der er herfra bevågenhed på efterspørgslen til kvindekricecentre i regionen.

3. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet

Hovedtendenserne på de specialundervisningstilbud der er omfattet af Rammeaftalen gennemgås nedenfor. Det drejer sig om følgende tre tilbud:

- ♦ Center for Døvblindhed og Høretab (Region Nordjylland)
- ♦ Institut for Syn og Hørelse (Region Nordjylland)
- ♦ Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland (Aalborg Kommune)

3.1 Center for Døvblindhed og Høretab

Kommunerne melder overordnet om, at de ikke har oplevet udfordringer med kapaciteten på Center for Døvblindhed og Høretab.

Driftsherren oplever stigende efterspørgsel på ydelser til døvblindfødte børn, hvilket ses som et resultat af, at CI operationer for en stor del af målgruppen betyder, at de i stigende grad kan modtage undervisning i almen skolen. Region Nordjylland indgav dette som et særligt opmærksomhedsområde i Udviklingsstrategien for 2016, og gør det igen i Udviklingsstrategien for 2017. På baggrund af den stigende efterspørgsel justeres kapaciteten på døgntilbuddet for børn med døvblindhed jf. afsnit 2.2. Region Nordjylland vil endvidere undersøge mulighederne for en reorganisering af indsatsen på døgntilbuddet for børn med døvblindhed som følge af den faldende efterspørgsel.

Driftsherren forventer endvidere nedgang i efterspørgslen på enkelte ydelser på undervisningsafdelingen i 2018 og 2019, hvorfor kapaciteten på ydelserne tilpasses løbende. Efter tilpasning til det forventede niveau i 2019 vurderes det, at Undervisningsafdelingen for børn befinder sig på grænsen af faglig og økonomisk bæredygtighed.

Region Nordjylland opfordrer til, at der er national bevågenhed på, hvordan der på længere sigt bevares en kapacitet med undervisning i folkeskolens fag for målgrupperne på høretabs- og døvblindeområdet.

3.2 Institut for Syn og Hørelse

De nordjyske kommuners anvendelse af Institut for Syn og Hørelse er stabilt, og der meldes også fremadrettet om uændret efterspørgsel. Den stabile efterspørgsel er med til at sikre en sikker drift for instituttet, og bidrager til at fastholde et højt specialiseret fagligt miljø på området.

Institut for Syn og Hørelse har påbegyndt et arbejde med at evaluere effekten af instituttets indsats over for borgerne. Formålet er, at få større indsigt i indsatserne og effekten med henblik på at vurdere instituttets metodiske tilgange til udredning og intervention.

For at kunne opretholde de specialiserede kompetencer på synsområdet er det nødvendigt med en national uddannelse til synskonsulenter. Uddannelsen er hidtil blevet udbudt af Institut for Blinde og Svagsynede (IBOS). Det har været en udfordring at opretholde udbuddet af de forskellige moduler på synsuddannelsen pga. det meget begrænsede optageområde. Ydelsen er derfor overgået til en anden leverandør og udbydes nu af University College Syddanmark.

3.3 Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland

Grundet en vigende efterspørgsel efter ydelser fra Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland har der været bekymring for, om det fremadrettet var muligt at opretholde den faglige og økonomiske bæredygtighed. Som konsekvens heraf har de nordjyske kommuner indgået en 4 årig finansieringsaftale, der skal sikre tilbudet i de kommende år.

Udfordringen bliver i de kommende år at sikre kvalitet inden for alle områder samtidig med at efterspørgslen efter fleksible indsatser imødekommes. Tilbuddet er fortsat sårbart over for udsving i efterspørgslen, og derfor er der igangsat en tættere dialog med aftagerkommunerne, så det er muligt at handle rettidigt og sikre at kapaciteten i tilbuddet udnyttes optimalt.

4. Status for særlige tilbudstyper

4.1 Børnehus Nord

Børnehus Nord består af de nordjyske kommuner med udredning i sager om overgreb mod børn og unge. Børnehuset indgår som en del af Rammeaftalen, og kommunerne drøfter børnehusets aktiviteter og drift i forbindelse med udarbejdelsen af det kommende års rammeaftale. I den forbindelse drøftes også, om der er særlige temaer omkring Børnehus Nord, som er relevante for alle nordjyske kommuner, og derfor skal tages op som et fokusområde i udviklingsstrategien. Der er med Udviklingsstrategien 2017 ikke peget på et fokusområde vedrørende Børnehus Nord.

Aalborg Kommune har som driftsherre for Børnehus Nord løbende orienteret de nordjyske kommuner om, at antallet af henvendelser til børnehuset har været mere omfattende end oprindeligt estimeret, og at det derfor har været nødvendigt at tilpasse tilbuddets kapacitet og opjustere med yderligere personaleresourcer.

4.2 Socialtilsyn Nord

Socialtilsyn Nord udøver tilsyn med botilbud og plejefamilier i Nordjylland¹. I 2015 var der 1.087 plejefamilier og 324 tilbud under Socialtilsyn Nord's område, og alle fik minimum ét fysisk besøg.

Tilsynet udarbejder en årlig rapport om tilbuddenes kvalitet og udvikling samt socialtilsynets arbejde hermed. Rapporten kan findes [her](#). Årsrapporten indgår i drøftelserne i forbindelse med udarbejdelse af Rammeaftalen. Samarbejdet omkring tilsynet vil derfor også være en naturlig del af drøftelserne i forbindelse med gentænkningen af Udviklingsstrategien for 2018.

Årsrapporten konkluderer overordnet, at kvaliteten er god på langt de fleste tilbud og i plejefamilierne. I tillæg hertil kan tilsynet konstatere, at langt de fleste borgere trives i de tilbud og plejefamilier, som hører under tilsynets ansvarsområde. Derudover konkluderes overordnet set bl.a. følgende:

- Ved plejefamilier og tilbud målrettet børn og unge er kvaliteten meget høj
- På voksenområdet er niveauet er lidt lavere, men stadig højt, hvilket kan tilskrives lovgrundlaget
- Der er udviklingspotentiale i forhold til tilbuddenes og plejefamiliernes arbejde med borgernes udvikling af selvstændighed og sociale relationer samt tilbuddenes arbejde med resultatdokumentation, håndtering af magtanvendelser og tilbuddenes økonomiske dispositioner.
- På voksenområdet er der et selvstændigt udviklingspotentiale i forhold til arbejdet med borgernes uddannelse og beskæftigelse og på plejefamilieområdet er der et udviklingspotentiale i forhold til at støtte yderligere op om børnenes fremmøde i dagtilbud, undervisningstilbud og uddannelse

4.3 Udviklingsplan for Sødisebakke

Ifølge § 9 i lov om social service, skal der udarbejdes udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser. I Nordjylland findes der et tilbud med over 100 pladser, hvilket er Sødisebakke, som har 126 døgnpladser.

Der er udarbejdet en udviklingsplan for Sødisebakke, som kan findes [her](#). Udviklingsplanen implementeres løbende, og status for indsatsområderne i 2017 er:

Der er fokus på yderligere at udvikle den faglige indsats, der gives til beboere på Sødisebakke via et professionssekretariat på botilbuddet. Målet er at sikre, at den nødvendige viden i forhold til den enkelte beboers behov altid er til stede og sikre efteruddannelse og udbredelse af ny viden til Sødisebakkes personale, således at beboere på Sødisebakke kan blive givet den bedst mulige indsats. Samtidig er ambitionen med professionssekretariatet, at give øgede muligheder for at udvikle fagligt samarbejde med øvrige regionale og kommunale botilbud.

4.4 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

De lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede afdelinger koordineres på tværs af de fem regioner. Der er i regi af KL nedsat et kommunalt koordinationsforum bestående af repræsentanter fra de administrative styregrupper i hver af de fem regioner. Koordinationsforum udarbejder forslag til landsdækkende koordinering af de berørte områder, som indgår i de enkelte rammeaftaler.

4.4.1 Lands- og landsdelsdækkende tilbud

De lands- og landsdelsdækkende tilbud består af objektivi finansierede specialundervisningstilbud, hvor seks tilbud dækker hele landet og 7 tilbud dækker specifikke landsdele, heraf et som dækker Nordjylland.

---

¹ Socialtilsynene må ikke udøve tilsyn i den kommune, hvor socialtilsynet er tilknyttet. For Nordjylland betyder det, at Social Tilsyn Nord ikke udøver tilsyn med tilbud beliggende i Hjørring Kommune. Til gengæld yder de tilsyn med tilbud beliggende i Silkeborg Kommune, da Socialtilsyn Midt er beliggende her.

Der har været udfordringer med belægningen på nogle af de lands- og landsdelsdækkende tilbud. Belægningen har i 2015 i gennemsnit været på 95 procent, hvilket er en stigning fra 2014, om end det dækker over stor forskel på de enkelte tilbud. For at håndtere den lave belægning er kapaciteten reduceret med 11 procent, og der forventes også nedjusteringer i 2018 og 2019.

Kommunerne er blevet spurgt om deres tilfredshed med de lands- og landsdelsdækkende tilbud, som de anvender, herunder kompetencer, metoder, velfærdsteknologi og de fysiske rammer. I gennemsnit svarer hovedparten af kommunerne positivt herpå, og cirka en fjerdedel mener at de ikke har tilstrækkelig viden om tilbuddene, til at kunne foretage en sådan vurdering.

4.4.2 Sikrede afdelinger

I de to seneste rammeaftaler har der været fokus på tværgående koordination og udvikling af de sikrede institutioner. Der er gennemført en benchmarkinganalyse blandt samtlige driftsherrer med fokus på resourceforbruget og koblingen heraf til både de socialfaglige indsatser samt undervisningsdelen. Undersøgelsens resultater er beskrevet i "Rapport om de sikrede institutioner til børn og unge i Danmark", der kan danne afsæt for dialogen om den fremtidige udvikling i driften af de sikrede institutioner.

Sideløbende med analysen, har der mellem kommuner og regioner været en tværgående dialog om den fortsatte udfordring med stor ledig kapacitet på landsplan, hvor der skal tages forbehold for den stærkt svingende efterspørgsel over året. Belægningen på de sikrede afdelinger er faldet til 72 procent i 2015 fra 79 procent i 2014.

Fælles Fokus

Med afsæt i ovennævnte analyserapport og den løbende drøftelse vil kommuner og regioner på tværs af landet og i den enkelte region indgå i en forpligtende dialog om følgende udviklingsområder:

1. Kapacitetsudvikling på de sikrede institutioner. Der er en fælles forståelse for, at kapaciteten på de enkelte sikrede institutioner i højere grad skal afspejle efterspørgslen efter sikrede pladser, hvilket bl.a. kræver en større fleksibilitet i antallet af pladser. Der følges løbende op på kapacitetsudviklingen.
2. Kerneopgaven i de sikrede institutioner. På baggrund af analyserapportens konklusioner drøftes, hvordan der skabes større ensartethed og gennemsigthed i de sikrede institutioners basisydelse (grundpakker). Vigtige fokusområder er uddannelse, misbrug og kognitive behandlingsprogrammer, hvor der bør være størst mulig fokus på effekt af de valgte indsatser og koncepter. Der vil også være områder, hvor institutionerne differentierer sig, men det skal ske med en faglig begrundelse.
3. Samarbejde om den unge fra indslusning til udslusning. Der er en fælles forståelse for, at der er behov for at styrke samarbejdet mellem de anbragte børn og unges opholdskommune/myndighedskommune og den sikrede institution. Det kan bl.a. ske gennem konceptudvikling og best practice for f.eks. indskrivning og samarbejde.

Den forpligtende dialog om de tre udviklingsområder skal både ske mellem og på tværs af de enkelte rammeaftalparter, for at sikre overblik og koordination på landsplan.

For mere information om de lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede afdelinger henvises til notatet: Opgørelse af kapacitet og belægning samt behov og efterspørgsel", som kan findes [her](#).

Bilag 5

Beskrivelse af møder i forbindelse med gentænkningen af Rammeaftalen

	KICK-OFF (24.10.2016)	WORKSHOP (JANUAR 2017)	POLITISK TEMADAG (APRIL 2017)
FORMÅL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oplyse om processen ▪ Skabe motivation for gentænkningen ▪ Skabe behov for tværkommunalt samarbejde 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Indhente viden om tendenser på området ▪ Viden om hvorvidt, der er sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politisk og strategisk stillingtagen til hvad der skal samarbejdes om på tværs af kommunerne ▪ Politisk og administrativt ejerskab til fremadrettede indsatser
INDHOLD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politisk og administrativ rammesætning ▪ Begrundelse for gentænkningen ▪ Gruppearbejde, hvor alle henholdsvis politikere, embedsmænd og brugerorganisationer skal komme med deres bud til ønsket slutresultat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rammesætning af workshoppen sker inden afholdelsen vha nationale tendenser, rapporter på området samt Socialtilsyn Nords årsrapport ▪ Tendenser på området identificeres, herunder ift. udbud og efterspørgsel ▪ Ud fra rammesætningen indsnævres de temaer, som der kan samarbejdes om i Nordjylland 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politikere og embedsmænd præsenteres for de tendenser fagfolk og brugerorganisationer er kommet frem til ▪ Der vælges max 6 temaer som der skal sættes fokus på i Rammeaftalen
DELTAGERE	En bred række af: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Politikere ▪ Embedsmænd ▪ Repræsentanter fra brugerorganisationer 	Fagfolk: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Afdelingsledere (myndighed/drift og børn/voksne) Brugerorganisationer: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dansk Handicaporganisation ▪ Øvrige relevante brugerorganisationer 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politikere ▪ Direktør- og chefniveau på administrativt plan i kommunerne og regionen
MATERIALEPRODUKTION	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Invitation ▪ Plancher 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Invitation ▪ Kriterier for udpegning af deltagere ▪ Plancher ▪ Tak for deltagelse mail inkl. beskrivelse af output 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Invitation ▪ Plancher ▪ Notat om output fra workshoppen inkl. data/fakta om de forskellige områder der er drøftet (til evt. drøftelse i de politiske udvalg)
OUTPUT FOR DAGEN	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udbredelse af viden om processen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Præcisering af forskellige temaer, som politikere og embedsmænd skal drøfte og vælge fra 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udpegning af konkrete temaer, som skal skrives ind i den politiske rammeaftale
TID FOR GENNEMFØRELSE	August-oktober 2016	November 2016 – Januar 2017	Februar – April 2017

Bilag 7

Afrapportering

Central

Udmelding

18. august

2016

Socialstyrelsen udsendte den 1. november 2015 en central udmelding på målgruppen børn, unge og voksne med svære spiseforstyrrelser. De nordjyske kommuner og Region Nordjylland har udarbejdet denne fælles afrapportering, som svar på spørgsmålene i Socialstyrelsens centrale udmelding.

**Børn, unge og voksne
med svære spise-
forstyrrelser**

Indholdsfortegnelse

---

1. Indledning	1
1.1 Rapportens metodiske grundlag	1
2. Målgruppen	2
2.1 Antal borgere med behov for højt specialiseret rehabilitering	2
3. Rehabiliteringsindsatser og tilbud	2
3.1 Definition på højt specialiserede tilbud og indsatser	2
3.2 Anvendte højt specialiserede tilbud	3
3.3 Anvendte matrikelløse og udkørende indsatser	3
3.4 Samarbejde i kommunerne	4
4. Udfordringer	4
5. Tilrettelæggelse og koordinering af indsatser og tilbud	5
5.1 Iværksatte tiltag	5
5.2 Tilrettelæggelse og videreudvikling af udviklingstendenser	6
6. Konklusion og anbefalinger	6

1. Indledning

Socialstyrelsen har den 1. november 2015 udsendt en central udmelding om borgere med svære spiseforstyrrelser. Den centrale udmelding indeholder en række spørgsmål til, hvordan hver region planlægger og koordinerer højt specialiserede sociale rehabiliteringsindsatser og tilbud til denne målgruppe. På den baggrund har de nordjyske kommuner og Region Nordjylland udarbejdet en fælles rapport som svar på spørgsmålene i Socialstyrelsens centrale udmelding.

Afrapporteringen er udarbejdet af en fælleskommunal faglig arbejdsgruppe, der er sammensat af repræsentanter fra kommunerne på både myndigheds- og udførerniveau samt fra behandlingspsykiatrien i Region Nordjylland. Rapporten beskriver målgruppens størrelse og de højt specialiserede tilbud og indsatser til målgruppen i Nordjylland, samt behandler de generelle udfordringer og initiativer, der kendetegner området i Nordjylland.

1.1 Rapportens metodiske grundlag

Konklusionerne i afrapporteringen er baseret på skriftlige indmeldinger fra alle de nordjyske kommuner, som efterfølgende er drøftet i og behandlet af den faglige arbejdsgruppe og Den Administrative Styregruppe på social- og specialundervisningsområdet.

Ifølge den centrale udmelding afgrænses målgruppen af borgere med svære spiseforstyrrelser ud fra en række sundhedsfaglige kriterier kombineret med borgernes funktionsevnedssættelse og behov for en højt specialiseret social rehabiliteringsindsats. Flere kommuner har fundet definitionen af målgruppen svær forståelig, og vurderet, at definitionen i den centrale udmelding primært er afledt af et sundhedsmæssigt perspektiv og i mindre grad et socialfagligt perspektiv. Den centrale udmelding oplister en række funktionsevnedssættelser, som er afgørende for, om borgere med svære spiseforstyrrelser har behov for en højt specialiseret rehabiliteringsindsats på det sociale område, og dermed falder inden for målgruppen. Den centrale udmeldings definition af målgruppen lader det således være op til konkrete vurderinger i de enkelte kommuner, hvorvidt en borger er omfattet af målgruppen. Der er derfor en vis usikkerhed i forhold til opgørelsen af målgruppens omfang. Vurderingen af, om en konkret borger er i målgruppen eller ikke, afhænger af den enkelte kommunes fortolkning. Da der er tale om en lille målgruppe vil den enkelte kommunes fortolkning i enkeltsager bidrage til relativ stor usikkerhed i opgørelsen.

Målgruppen kan både befinde sig i sundhedsområdet, psykiatrien eller socialområdet, hvilket betyder, at kommunerne ikke nødvendigvis har det fulde overblik over målgruppen. Borgere med spiseforstyrrelser kommer i kontakt med det kommunale system, når der er tale om afledte vanskeligheder fra spiseforstyrrelsen, som for eksempel funktions- eller mobilitetsnedsættelse, manglende evne til at varetage praktiske opgaver eller manglende sociale kompetencer. Eftersom målgruppen er borgere med en svær spiseforstyrrelse vil borgeren ofte komme i kontakt med det sociale kommunale system på et tidspunkt i deres behandling, men der er ikke en klar procedure for, hvornår kommunen bliver orienteret om at en borger er/har været indlagt med en spiseforstyrrelse. Endvidere har borgeren ret til at takke nej til yderligere hjælp efter indlæggelse, hvilket betyder, at der kan være borgere, som kun bevæger sig i behandlingssystemet, og det er en klar fornemmelse i kommunerne, at det forholder sig sådan om end omfanget heraf ikke står klart.

Det vurderes desuden, at der er mange private aktører, som udbyder behandling til målgruppen, hvilket kan give yderligere mørke tal, da kommunerne ikke har kendskab til de borgere, der behandles i privat regi, eftersom de ikke er en del af hverken det kommunale eller regionale behandlingssystem.

De nordjyske kommuner har som følge af Socialstyrelsens definition i den Centrale Udmelding kun medtaget borgere, der har en svær spiseforstyrrelse og har behov for et socialt rehabiliterende tilbud. Målgruppen af spiseforstyrrede i Nordjylland er således større end den andel, der er indmeldt, hvilket vurderes som en meget lille delmængde.

2. Målgruppen

Målgruppen for den centrale udmelding er børn, unge og voksne med en svær spiseforstyrrelse, der har behov for en højt specialiseret rehabiliteringsindsats på grund af svære psykiske og fysiske funktionsnedsættelser samt sociale problemer.

En spiseforstyrrelse er i den centrale udmelding afgrænset til anoreksi og bulimi, både i typiske og atypiske former, og defineres som en borger, der har en grad 3, 4, og 5 jævnfør Sundhedsstyrelsens vejledende kriterier for behandlingsindsatsen for henholdsvis anoreksi og bulimi. Samtidig er målgruppen kendetegnet ved en række funktionsevnenedsættelser samt, at de har behov for en social rehabiliteringsindsats.

2.1 Antal borgere med behov for højt specialiseret rehabilitering

De nordjyske kommuner har opgjort antallet af borgere med svære spiseforstyrrelser og behov for en højt specialiseret indsats eller tilbud. Kommunernes samlede skøn af målgruppens omfang er 34 borgere i 2014 og 37 borgere i 2015.

Tabel 1: Oversigt over målgruppen i de nordjyske kommuner i 2014

Antal borgere i 2014	
Borgere under 18 år	14
Borgere fra 18 år	20
I alt	34

Tabel 2: Oversigt over målgruppen i de nordjyske kommuner i 2015

Antal borgere i 2015	
Borgere under 18 år	16
Borgere fra 18 år	21
I alt	37

Det bemærkes, at der er tale om en opgørelse af de svært spiseforstyrrede borgere i Nordjylland, og at det således er en meget lille andel af de borgere med spiseforstyrrelser, som findes i de nordjyske kommuner. Samtidig er der af de 11 nordjyske kommuner flere kommuner, der ikke har haft borgere i målgruppen i de sidste to år.

Arbejdsgruppen bemærker endvidere, at målgruppen er svær definerbar, hvorfor antallet af borgere er opgjort med en vis usikkerhed jf. afsnit 1.1.

3. Rehabiliteringsindsatser og tilbud

3.1 Definition på højt specialiserede tilbud og indsatser

Den centrale udmeldings definition og afgrænsning af de højt specialiserede sociale tilbud indeholder en række vejledende krav til uddannelse, kompetencer og indsatser, som disse tilbud skal kunne levere. Disse krav er baseret på de nationale retningslinjer for rehabilitering af borgere med svære spiseforstyrrelser, som alene er vejledende og derfor ikke giver en klar og præcis ramme at vurdere de sociale tilbud op imod.

Den faglige følgegruppe har vurderet de tilbud, der er indmeldt af de nordjyske kommuner bl.a. ud fra oplysninger indhentet fra tilbudsportalen, fra spørgeskemaer og fra tilbuddenes hjemmesider. Disse oplysninger er sammenholdt med de opstillede parametre i den centrale udmelding. Der henvises endvidere til at tilbuddene er godkendt af Social Tilsyn til målgruppen.

3.2 Anvendte højt specialiserede tilbud

Som følge af det lille antal borgere i målgruppen er udbuddet af højt specialiserede sociale tilbud til målgruppen i Nordjylland tilsvarende begrænset. Som følge af målgruppens størrelse vurderes det, at der ikke er driftsgrundlag for at oprette et kommunalt eller regionalt højt specialiseret tilbud til målgruppen i regionen. Det vurderes dog, at det kan være nødvendigt at sætte yderligere fokus på målgruppen og de højt specialiserede tilbud, indsatser og kompetencer, der er tilstede i regionen og i nærliggende regioner. Derfor er der aftalt og planlagt en række indsatser for at styrke indsatsen til målgruppen jf. afsnit 6.

Arbejdsgruppen vurderer, at der er et højt specialiseret tilbud i Nordjylland til målgruppen nemlig Bakkely, som er et privat tilbud beliggende på Mors, der drives af Bakkely Fonden. Målgruppen er unge i alderen 16-30 år med opmærksomhedsforstyrrelser, personlighedsforstyrrelse og spiseforstyrrelser. Tilbuddet er en sammenhængende og højt specialiseret indsats, som vurderes at leve op til Socialstyrelsens definition af et højt specialiseret tilbud. Medarbejderne anvender således størstedelen af deres tid på målgruppen. Af de 7 døgnpladser på tilbuddet, så anvendes 5 af disse af børn og unge med svære spiseforstyrrelser og 2 af pladserne af voksne med svære spiseforstyrrelser. Medarbejdergruppen rummer psykologisk, socialfagligt, pædagogisk og sundhedsfagligt uddannet personale med erfaring om målgruppen, og alle medarbejdere modtager løbende individuel og fælles efteruddannelse.

Ud over Bakkely Fonden anvendes desuden Sønderparken, der er beliggende i Hedensted Kommune, og som drives af Region Midtjylland. Sønderparken har et særligt tilbud til voksne med svær spiseforstyrrelse, som har behov for et socialt rehabiliterende tilbud, og arbejdsgruppen vurderer, at der er tale om et højt specialiseret tilbud. Tilbuddet er en koordineret, sammenhængende og højt specialiseret indsats, som vurderes både kompetencemæssigt og målgruppemæssigt at leve op til Socialstyrelsens definition af et højt specialiseret tilbud. Teamet bruger størstedelen af deres arbejdstid på målgruppen, og består af et tværfagligt team af ergoterapeuter, fysioterapeuter, klinisk diætist, pædagoger, social- og sundhedsassistenter, musikterapeut og sygeplejersker. Teamet har opnået en specialiseret faglig og erfaringsmæssig viden om arbejdet med målgruppen, da de blandt andet har været i praktik på Center for Spiseforstyrrelser og løbende holder sig opdateret om de nyeste anbefalinger, viden og erfaringer vedrørende rehabilitering af mennesker med spiseforstyrrelser.

3.3 Anvendte matrikelløse og udkørende indsatser

Den centrale udmelding indeholder ikke en nærmere definition af matrikelløse indsatser. I nærværende afrapportering forstås en matrikelløs indsats som en social rehabiliteringsindsats individuelt tilrettelagt for den enkelte borger og sammensat af delindsatser, der sikrer en koordineret, multidisciplinær tilgang med udgangspunkt i borgerens behov og ønsker.

Kommunerne i Nordjylland anvender i høj grad matrikelløse eller udkørende indsatser til borgere med svære spiseforstyrrelser, der har behov for et socialt rehabiliterende tilbud. Det skyldes, at det giver en bred mulighed for at tage forskellige indsatser i brug alt efter den enkelte borgers behov, og sikre et socialt rehabiliterende tilbud i nærmiljøet. Kommunerne i Nordjylland vurderer, at behandling i nærmiljøet, og det at borgeren er tæt på sin familie og sit netværk ofte er en vigtig faktor for behandlingens succes. Indsatser vil altid blive tildelt ud fra en individuel helhedsbetragtning af den enkelte borgers behov og situation.

Matrikelløse eller udkørende indsatser til målgruppen i Nordjylland anvendes på to overordnede måder. Enten som en ydelse i sig selv eller som tillæg til døgnbehandling i de tilfælde, hvor der anvendes tilbud til målgruppen, der ikke vurderes som højt specialiserede. I de tilfælde, hvor matrikelløse indsatser anvendes i tillæg til anbringelsen, modtager borgerne et intensivt socialt rehabiliteringstilbud tæt på hjemmet suppleret med matrikelløse indsatser og et tæt samarbejde med enten egen læge eller behandlingspsykiatrien. Når borgere med svære spiseforstyrrelser anbringes på et døgntilbud, der ikke betragtes som højt specialiseret jf. Socialstyrelsens definition, så skyldes det en helhedsbetragtning, om at det i det enkelte

tilfælde er vigtigt, at lægge vægt på andre forhold end udelukkende tilbuddets specialiseringsgrad. Det vil ofte skyldes, at der lægges vægt på nærhed til borgerens lokalmiljø i og med at det vurderes, at det er vigtigt for behandlingens succes.

I de tilfælde hvor der udelukkende anvendes matrikelløse eller udkørende indsatser, så sammensættes der en indsats, der er tilpasset borgerens individuelle behov. Der vil være tale om forskellige støttende indsatser i eget hjem og/eller i nærmiljøet. Det kan være bostøtte, social træning og socialpædagogisk støtte. Fokus for disse indsatser er støtte til koordinering af behandlingsforløb og samtaler om udfordringer og følelser, dagligdags gøremål, motion samt måltidsstøtte, herunder struktur omkring måltider og forberedelse af måltider. De matrikelløse eller udkørende indsatser vil oftest blive leveret af kommunens egne tilbud.

Vurderingen er, at borgerne ved de matrikelløse tilbud, som anvendes i regionen, samlet set ikke modtager en højt specialiseret indsats jf. Socialstyrelsens definition. Borgerne modtager en fagligt kvalificeret indsats på specialiseret niveau i borgerens nærmiljø og med løbende koordinering med psykiatrien og/eller praktiserende læge. Årsagen til at indsatserne gives på specialiseret niveau vil som sagt altid være individuelle helhedsbetragtninger herunder, at behandling i nærmiljøet er vigtigt for behandlingens succes.

De nærmeste højt specialiserede ambulante matrikelløse indsatser vurderes at være i den midtjyske region og er som sådan ikke tilgængelige for størstedelen af de nordjyske kommuner grundet den geografiske afstand.

3.4 Samarbejde i kommunerne

I de nordjyske kommuner arbejdes der helhedsorienteret og med udgangspunkt i den enkelte borgers situation. Der foregår koordinering mellem sagsbehandler, leverandør og de fagpersoner der er omkring den enkelte borger i hverdagen. Koordinering og samarbejde sker primært inden for forvaltningsområderne sundhed, social, psykiatri og beskæftigelse/uddannelse.

Der er ikke indgået konkrete aftaler om samarbejde mellem Region Nordjylland og de nordjyske kommuner vedr. målgruppen, men det vurderes, at kommunerne og regionen i vid udstrækning arbejder sammen, når det er nødvendigt. I de tilfælde hvor borgerne bliver indlagt på sygehuset, er der aftalt rammer for dialog, koordinering og udskrivning i regi af sundhedsaftalen.

Der er ikke indgået formaliserede aftaler om samarbejder mellem to eller flere af de nordjyske kommuner, men uformelt foregår der erfaringsudveksling mellem relevante fagpersoner, som arbejder inden for området.

4. Udfordringer

Udbuddet af højt specialiserede tilbud og indsatser på området problematiseres af enkelte kommuner. Udbuddet hænger tæt sammen med målgruppe størrelsen, som ligeledes er beskedent repræsenteret i regionen. Målgruppe størrelsen betyder, at der ikke er grundlag for et højt specialiseret tilbud, dels er det svært at skaffe tilstrækkeligt driftsgrundlag og dels vil det være vanskeligt at opretholde en faglig specialisering.

Som følge af den beskedne målgruppe er det begrænset, hvor ofte kommunerne visiterer borgere med svære spiseforstyrrelser og behov for et socialt rehabiliterende tilbud. Flere kommuner melder således, at de ikke har haft borgere i målgruppen i de sidste 2 år. Der er dermed en helt generel vidensudfordring på myndighedsniveau i kommunerne i forhold til hvilke højt specialiserede tilbud og indsatser, der eksisterer.

Som følge af at kommunerne mangler viden om socialt rehabiliterende tilbud, indsatser og behandling til de borgere, der har spiseforstyrrelser i allersværeste grad, så er samarbejdet med psykiatrien særligt vigtigt. Det er den overordnede

vurdering, at der er et godt samarbejde mellem behandlingspsykiatrien og de nordjyske kommuner vedr. denne målgruppe. Enkelte kommuner melder om, at de bliver sent inddraget eller orienteret om at en borger i kommunen er i behandling for spiseforstyrrelser. Ligesom der er tilfælde, hvor kommunen ikke vurderer, at videnoverdragelsen fra psykiatrien til kommunen er tilstrækkelig. Der er endvidere uklare snitflader mellem social rehabilitering og behandlingspsykiatrien især omkring måltidsstøtte. De nationale retningslinjer for rehabilitering til borgere med svære spiseforstyrrelser angiver, at måltidsstøtte kan gives som del af behandlingen i kommunalt regi og som del af den regionale behandlingsindsats. Udfordringen er således at skelne hvornår måltidsstøtten er en kommunal opgave, og hvornår det er en opgave for den regionale behandlingspsykiatri.

5. Tilrettelæggelse og koordinering af indsatser og tilbud

For at imødekomme de udfordringer, der er nævnt i afsnit 4 vil de nordjyske kommuner og Region Nordjylland sætte gang i en række initiativer i 2016 og 2017. Initiativerne italesætter særligt den vidensudfordring, der meldes om i de nordjyske kommuner. De nordjyske kommuner har valgt at sætte særligt fokus på denne udfordring, da det vurderes, at dette er den største udfordring i Nordjylland. Det vidensgenererende arbejde på socialområdet vil bl.a. trække på behandlingspsykiatriens viden og erfaring.

Ud over de iværksatte tiltag er der i det daglige arbejde med et fokus på samarbejdet mellem socialområdet og behandlingspsykiatrien, hvilket det vidensgenererende arbejde vil understøtte, herunder en tydeligere skelnen mellem, hvad der er behandlingspsykiatriens arbejdsfelt og hvad der er det sociale områdes arbejdsfelt.

5.1 Iværksatte tiltag

De nordjyske kommuner og Region Nordjylland er enige om, at der nedsættes en arbejdsgruppe, der har ansvaret for at igangsætte følgende initiativer i 2016 og 2017:

Vidensportal

Der igangsættes et systematisk arbejde med at samle, opdatere og udbrede viden om behandling til spiseforstyrrede borgere. Der vil være fokus på udbredelse af viden om retningslinjer, erfaringer med behandlingsformer, overblik over specialiserede tilbud og højt specialiserede tilbud samt VISO rådgivere på området og undervisningstilbud.

Undervisning

For at styrke de nordjyske kommuners vidensniveau om svært spiseforstyrrede borgere afholdes en række vidensgenererende dage. Der gennemføres således undervisningsdage om behandling af målgruppen, hvilket dels vil være målrettet kommunale sagsbehandlere på myndighedsniveau og dels fagpersonalet. Det skal styrke opmærksomheden på målgruppen, styrke myndigheds viden om behandlingsmuligheder og resultater samt give fagpersonalet yderligere viden og ekspertise om målgruppen.

Ud over undervisningsdage afholdes en temadag om tidlig opsporing af spiseforstyrrelser. Dette for ikke blot at sætte fokus på behandling af svært spiseforstyrrede borgere, men for også at sætte fokus på risikoadfærd for udvikling af spiseforstyrrelser og dermed medvirke til forebyggelse.

Tilbud om praktik

For at styrke behandlingen af borgere med spiseforstyrrelser samt samarbejdet med behandlingspsykiatrien tilbydes praktikforløb i behandlingspsykiatrien. Praktikforløbet skal give viden om og input til behandlingen samt styrke vidensdelingen på tværs af sektorer. Praktikken vil vare en dag med mindre andet er aftalt, og tilbydes ved Ambulatorium for Spiseforstyrrelser ved Region Nordjylland.

Konkrete sparringsforløb

For at styrke behandlingen af borgere med spiseforstyrrelser er der lavet en aftale med Skiftesporet i Herning, om at de kan tilbyde sparringsforløb til de nordjyske kommuner omkring konkrete borgere. Sparringsforløbet kan både målrettes myndighedsniveau og leverandørniveau. For myndighedsniveauet kan sparringsforløbet omhandle motivering af borgere, der ikke er parat til at modtage socialt rehabiliterende tilbud. For leverandørniveauet kan sparringsforløbet bidrage til at klæde leverandøren på i forhold til at håndtere særligt svære spiseforstyrrelser. Skiftesporet er et psykosocialt tilbud, der tilbyder botilbud og matrikelløse indsatser til både unge og voksne med psykosociale problemer, herunder spiseforstyrrelser. Tilbuddet er endvidere VISO leverandør i forhold til spiseforstyrrelser.

Sparringsforløbet vil typisk være på 3 gange af 3 timer, men kan aftales efter kommunernes individuelle og konkrete behov.

Evaluerings

Indsatserne evalueres ultimo 2017 med henblik på afklaring af initiativernes effekt, og om der skal igangsættes yderligere initiativer.

5.2 Tilrettelæggelse og videreudvikling af udviklingstendenser

Der er en udvikling i retning af kortere indlæggelser i psykiatrien for borgere med spiseforstyrrelser, hvilket kan betyde, at de borgere, der modtager kommunale sociale rehabiliterende tilbud fremadrettet har andre problemstillinger eller kræver mere opfølgning. De nordjyske kommuner vurderer, at det kræver en løbende tæt dialog med behandlingspsykiatrien om borgernes behov samt at det kræver yderligere viden om borgernes problemstillinger. Dette flugter således godt med de tiltag de nordjyske kommuner vil sætte i gang jf. afsnit 5.1. Såfremt tiltagene ikke er tilstrækkeligt til at håndtere denne udviklingstendens, vil et fremtidigt fokus på udslusningsforløb være et muligt fremtidigt perspektiv.

6. Konklusion og anbefalinger

De nordjyske kommuner har opgjort målgruppen af svært spiseforstyrrede borgere, der har behov for socialt rehabiliterende tilbud, og det er tydeligt, at der er tale om en meget lille målgruppe i Nordjylland. 34 borgere i 2014 og 37 i 2015. Afdækningen af højt specialiserede tilbud og indsatser i regionen viser, at antallet af tilbud i høj grad spiller sammen med den lille målgruppe. Det vurderes, at der er et højt specialiseret botilbud i regionen, og at der er ikke er grundlag for at oprette yderligere botilbud.

De nordjyske kommuner anvender i høj grad en kombination af matrikelløse indsatser til målgruppen, med det formål at sammensætte en indsats, der er tilpasset borgerens individuelle behov. Det giver god mulighed for at tage forskellige indsatser i brug alt efter den enkelte borgers behov, og grundet udbuddet af højt specialiserede indsatser i Nordjylland, så er det ofte den eneste mulighed for at give en borger i Nordjylland et socialt rehabiliterende tilbud i nærmiljøet.

Grundet den lille målgruppe er der nogle åbenlyse udfordringer i forhold til viden om målgruppen på myndighedsniveau i kommunerne, eftersom det er sjældent at kommunerne visiterer borgere i målgruppen. Dette håndteres gennem en række målrettede og strukturerede initiativer. Initiativerne evalueres ultimo 2017 med henblik på, om de har opnået den ønskede effekt.

Ud over de initiativer som sættes i gang i Nordjylland anbefales det, at der igangsættes nationale initiativer til målgruppen. Eftersom der også på landsplan er tale om en forholdsvis lille målgruppe vurderer de nordjyske kommuner, at det vil være fordelagtigt, at der udbydes en national uddannelse til medarbejdere, der arbejder med spiseforstyrrede borgere. KOK uddannelsen der løb fra 2008 til 2011, er et eksempel på en uddannelse, der har været gode erfaringer med i Nordjylland.

De nordjyske kommuner vurderer, at man i behandlingen af spiseforstyrrede borgere med fordel kan hente inspiration i Selvfo teamenes arbejde med selvmord og selvmordsforebyggelse. Selvfo teamene er et tværfagligt team sammensat af kommunale fagfolk, der er opkvalificeret med efteruddannelse. Teamene er en intern organisatorisk udbygning, som medvirker til klare retningslinjer med henblik på hurtig, sammenhængende og kvalificeret hjælp til selvmordstruede børn og unge. Selvfo teamene bevirker, at der kun er en indgang for selvmordstruede børn og unge, samt at der sættes hurtigt ind og er klare retningslinjer for samarbejdet mellem behandlingspsykiatrien og kommunerne. Dette er løsninger, der ligeledes vil være fordelagtige for målgruppen for svært spiseforstyrrede borgere. Det anbefales derfor, at der fra national side undersøges, om Selvfo teamene kan anvendes som inspiration til, at der oprettes lignende teams blot til målgruppen spiseforstyrrede borgere, herunder om der kan afsættes midler til etablering og uddannelse af kontaktpersoner og teammedlemmer.

UDKAST

Bilag 7
Årsrapport for
Taleinstituttet og
Hjerneskadecenter
Nordjylland

14. august

2016

Det forstærkede samarbejde – en overbygning
på rammeaftalen

Bilag til årsrapport for Taleinstituttet og Hjerneskadecenter Nordjylland

---

Indhold

1. Indledning.....	2
2. Budget og regnskab.....	3

1. Indledning

Foreliggende bilag supplerer årsrapporten for Taleinstituttet og Hjerneskadecenter Nordjylland med de endelige regnskabstal. Der er dermed tale om et tillæg til den egentlig årsrapport for Kridtsløjfen, som er udgivet i januar 2016.

Årsrapporten fra januar kan findes via [dette link](#)

Det tidligere regionale Taleinstitut blev overdraget til Aalborg Kommune pr. 1. januar 2014. De nordjyske kommuner har forpligtet sig til kollektivt at opretholde et forbrug af ydelser i 2014 og 2015, der kan sikre den faglige bæredygtighed. I finansieringsmodellen har kommunerne forpligtet sig til et forbrug på 16,4 mio. kr. og en objektiv finansiering på 4,7 mio. kr., dvs. en samlet finansiering på 21,1 mio. kr.

I 2015 har kommunernes forbrug været på i alt 20,2 mio. kr. Der er således opkrævet en underskudsdekning på i alt 0,887 mio. kr., som er forholdsmæssigt fordelt blandt de fem kommuner som ikke har købt svarende til det forpligtende forbrug

2. Budget og regnskab

Nedenstående afsnit er nu opdateret med budget og regnskabstal for 2015.

År	2013	2014	2015
	Budget		
Bruttoomkostningsbudget		21.707.824	22.133.410
	Regnskab		
Takstindtægter		-16.905.132	-20.206.154
Restfinansiering jf. aftale		-4.188.150	-887.128
Direkte udgifter			18.867.676
Administration			1.285.593
Central ledelse og administration			584.389
Ejendoms- og kapitalomkostninger			1.718.336
Tilsyn og udvikling			136.187
I alt			1.498.899

Takstindtægterne er angivet som minusbeløb. Ud over det takstindtægterne er der opkrævet i alt 887.000 kr. i restfinansiering jf. finansieringsaftalen som beskrevet ovenfor.

Samlet set viser det omkostningsbaserede regnskab et underskud på 1,5 mio. kr.

Mødet den 27.05.2016

Åben

Punkt 5.

Godkendelse af udviklingsinitiativer på Svenstrupgård

2016-010101

Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen indstiller, at Familie- og Socialudvalget godkender,
At nedenstående udgør principperne for udviklings- og omstrukturingsproces på Svenstrupgård.
At sagsbeskrivelsen fremsendes til godkendelse i Den Administrative Styregruppe (DAS).

Beslutning:

Godkendt.

Sagsbeskrivelse

Svenstrupgård er et landsdækkende tilbud efter Servicelovens § 110. Forsorghjemmet er et midlertidigt døgntilbud til borgere, der ikke kan være i eget hjem. Formålet med opholdet på Svenstrupgård er at medvirke til at styrke borgernes ressourcer og forbedre den enkeltes situation. Optagelse på forsoreshjemmet kan ske ved personlig henvendelse – det såkaldte selvmøderprincip – eller ved henvisning fra offentlige myndigheder eller institutioner.

Svenstrupgård omfatter desuden Det Alternative Plejehjem (SEL § 107 og § 108), dagbeskæftigelse (SEL § 103 + 104 og LAB § 32 + 42) samt støttekontaktpersonordning (SEL § 99).

Udviklings- og omstruktureringsproces på Svenstrupgård

Der påtænkes iværksat en større udviklings- og omstruktureringsproces på Svenstrupgård med udgangspunkt i en langsigtet vision med følgende fokuspunkter:

- At sikre viden på området
- At sikre en koordineret og tværfaglig indsats
- At håndtere problematikken ift. mangel på billige boliger
- At tilbyde fleksible og individuelt tilpassede indsatser til borgerne ud fra recovery tilgangen

Organiseringen på Svenstrupgård tænkes strømlinet, så der fremadrettet er én hovedindgang i form af en specialiseret modtagelse samt en intern afdeling og en ekstern afdeling. Det Alternative Plejehjem er ikke omfattet af den påtænkte udviklingsproces, da målgruppen adskiller sig fra den øvrige del af Svenstrupgård.

Hovedindgangen på Svenstrupgård vil være den specialiserede modtagelse, hvor borgerne bliver modtaget, stabiliseret og forberedt på det videre forløb på Svenstrupgård. Modtagelsens ydelser vil omfatte sundheds-tjek, kontakt til handlekommune, evt. afrusning, opholdsplan og kost. Borgernes ophold i den specialiserede modtagelse vil typisk vare 2-3 uger.

Herefter sendes borgerne videre til intern afdeling, der påtænkes omdannet til boligforeningslignende forhold i form af en række små boliger med køkken, bad og egen indgang. Når borgerne kan få en permanent bolig, vil de overgå til ekstern afdeling, der er en udgående funktion.

Der tænkes samtidigt oprettet to ACT-teams (Assertive Community Treatment-team), som kan levere den nødvendige individuelle støtte til enhver borger uanset borgerens behov. ACT-metoden er afprøvet i regi af Hjemløsestrategien og er en helhedsorienteret, tværfaglig bostøtteindsats, hvor fokus er på borgeren. Det er således den enkelte borgers behov og ønsker, der er styrende for indsatsen. At indsatsen er helhedsorienteret betyder, at borgerens samlede behov for eksempelvis sagsbehandling, misbrugshjælp, psykiatrisk behandling mv. er samlet i ACT-indsatsen.

I opstartsfasen vil ACT-teamet bestå af det eksisterende personale på Svenstrupgård (socialpædagoger, socialrådgivere, ergoterapeuter, social- og sundhedsassistenter samt en sygeplejerske).

På sigt er Svenstrupgårds ambition, at ACT-teams skal bestå af en psykiater, en myndighedsrådgiver (fra Socialafdelingen, Jobcentret eller hjemkommune) samt en pædagog som udgangspunkt, da det er intentionen i metoden. Den konkrete bemanding i ACT-teams skal ske i dialog med myndighed i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen og Ældre- og Handicapforvaltningen.

De to teams kan desuden suppleres af misbrugsbehandlere, ergoterapeuter og andre relevante fagpersoner. Ved at lade teamets kompetencer modsvare borgernes behov, nedbrydes silotænkningen, og der sikres en bedre og mere effektiv sagsbehandling/hjælp til den enkelte borger.

Blandt de tjenester, ACT-teamet skal yde, er løbende opfølgning på borgerens tilstand, sagsbehandling, psykologhjælp/psykiatrisk hjælp, sundheds- og misbrugshjælp, hjælp med henblik på uddannelse, støtte til beskæftigelse, støtte til at blive i egen bolig, familiestøtte, træning af sociale kompetencer, udredning af borgerens ressourcer og begrænsninger (som motivation til relevant § 141 plan og dermed overdragelse af sagen til handlekommune) samt støtte i overgangsfasen omkring udflytning.

Nedenstående figur illustrerer borgerens vej gennem Svenstrupgård, hvis udviklings- og omstrukturingsprocessen realiseres:

Realisering af udviklings- og omstrukturingsprocessen

I dag hjælpes borgerne på kort sigt i form af en kompenserende indsats. Fremadrettet skal indsatserne på Svenstrupgård tænkes mere langsigtet. Der skal være fokus på at mindske skellet mellem institution og samfund, så de fremskridt, borgerne opnår på Svenstrupgård, kan fastholdes efter udflytning.

Det sociale arbejde skal tage afsæt i recovery tilgangen, hvor ressourceorientering er i fokus. Målet er, at borgere som har – eller er i risiko for at udvikle - begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Housing First strategien er central i denne sammenhæng, da borgerne hurtigt muligt skal have egen bolig.

De første delmål i udviklings- og omstrukturingsprocessen er oprettelsen af et kompetenceudviklingsprogram for ansatte på Svenstrupgård. Kompetenceudviklingsprogrammet skal sikre, at medarbejdere og ledere har de rette kompetencer ift. at løfte udviklingsopgaven.

Med henblik på at sikre grundigere dokumentation og et bedre vidensgrundlag på området, skal der fremadrettet gøres systematisk brug af ASI-screeninger¹. En løbende dokumentation sikrer, at den sociale indsats kontinuerligt kan tilpasses.

Der skal foretages ASI-screeninger på alle borgere ved modtagelse, ved overgang til intern afdeling og ved overgang til ekstern afdeling. Hermed synliggøres progression i den enkelte borgers forløb samtidigt med at der opnås viden om målgruppen på akkumuleret niveau.

Konsekvenser og økonomi

Omlægningen til boligforeningslignende forhold på intern afdeling kræver en investering i bygningsmassen. De nuværende faciliteter skal ombygges, så der er eget køkken, bad og indgang til hver bolig. Såfremt Familie- og Socialudvalget principgodkender udviklings- og omstrukturingsprocessen, skal der foretages en analyse af ombygningens omfang og finansiering heraf.

Tidsplan

FL: 27/4
FSU: 27/5
DAS: 5/9

Noter

¹ASI (Addiction Severity Index) er et europæisk stofmisbrugsbelastningsindeks, der måler belastningsgrad på følgende parametre: Stof- og alkoholforbrug, kriminalitet, job, økonomi, familieforhold, sociale forhold, psykisk og somatisk helbred. Det ASI-skema, der anvendes på Svenstrupgård, er desuden udbygget med spørgsmål vedr. boligforhold.

Bilag: